

371.33
ม. 388 D
3. 3

การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประสงค์ พิมล

11 พ.ค. 2535

โรงเรียนราชินีวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

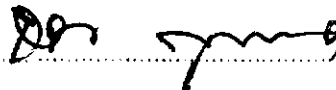
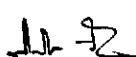
กันยายน ๒๕๒๔

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

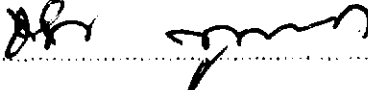
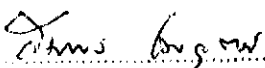
178723

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

 ประธาน
 กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

 ประธาน
 กรรมการ
 กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยการให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจาก
รองศาสตราจารย์ ชม ภูมิภาค หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ประธานกรรมการ
ที่ปรึกษา และอาจารย์พิณิต วัฒนไพบ กรรมการที่ปรึกษา อย่างใกล้ชิดตลอดมา ผู้เขียนขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สมพร ชมอุตม์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อองอาจ จริยะจันทร์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ
ในการสร้างเครื่องมือ ตลอดจนการใช้สถิติเพื่อวิจัยในครั้งนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ใน
สำนักงาน ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อมูล หรือ
อำนวยความสะดวกในการดำเนินการต่าง ๆ ในระหว่างการค้นคว้าวิจัยเป็นอย่างดี

ทุกคำและประโยชน์ที่พึงได้จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบให้ คุณพ่อ ส.ต.อ.พิมพ์
พิมพ์ล คุณแม่บุญยัง พิมพ์ และครูอาจารย์ทุกท่านผู้มีพระคุณยิ่งในฐานะที่เป็นผู้ให้การศึกษาแก่ผู้เขียน
จนกระทั่งประสบความสำเร็จในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ประสงค์ พิมพ์

กันยายน ๒๕๒๔

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑ บทนำ	๑
คำนำ	๑
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	๔
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	๔
ขอบ เขตของการศึกษาค้นคว้า	๔
คำนิยามศัพท์ เฉพาะที่ศึกษาค้นคว้า	๔
๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
ความหมายของสื่อการสอน	๕
คุณค่าของสื่อการสอน	๖
หลักการผลิตและการใช้สื่อการสอน	๑๑ /
งานวิจัยที่ เกี่ยวกับสื่อการสอน	๑๓
๓ วิธีดำ เนินการศึกษาค้นคว้า	๒๐
กลุ่มตัวอย่าง	๒๐
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๒๐
วิธีดำ เนินการรวบรวมข้อมูล	๒๔
การรี เเคราะห์ข้อมูล	๒๕
สถิติที่ใช้ในการรี เเคราะห์ข้อมูล	๒๖
๔ การรี เเคราะห์ข้อมูลและผลการศึกษาค้นคว้า	๒๗
กลุ่มตัวอย่าง	๒๗
ปัญหาในการผลิตสื่อการสอน	๓๕
ปัญหาในการใช้สื่อการสอน	๓๗
ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะในการผลิตสื่อการสอน	๓๘

ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะในการใช้สื่อการสอน	๔๑
๕ สรุป อภิปรายผล และข้อ เสนอแนะ	๔๕
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	๔๕
ขอบ เขตของการศึกษาค้นคว้า	๔๕
เครื่องมือที่ใช้ในการ รวบรวมข้อมูล	๔๕
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	๔๖
การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๖
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๖
อภิปรายผล	๔๗
ข้อ เสนอแนะ	๕๒
ข้อ เสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้า	๕๔
บรรณานุกรม	๕๕
ภาคผนวก	๕๘

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
๑	รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	๒๘
๒	จำนวนครูจำแนกตามเพศ	๓๐
๓	จำนวนครูจำแนกตามระดับอายุ	๓๐
๔	จำนวนครูจำแนกตามระดับวุฒิ	๓๑
๕	จำนวนครูจำแนกตามอายุราชการ	๓๑
๖	จำนวนครูจำแนกตามหน้าที่หรือตำแหน่ง	๓๒
๗	จำนวนครูจำแนกตามหมวดวิชาที่สอน	๓๓
๘	จำนวนครูจำแนกตามชั่วโมงที่ทำการสอนต่อสัปดาห์	๓๓
๙	จำนวนครูจำแนกตามที่เคยได้รับการศึกษาอบรมและไม่เคยได้รับ การศึกษาอบรมการผลิตสื่อการสอน	๓๔
๑๐	จำนวนครูที่เคยได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการผลิต สื่อการสอน จำแนกตามจำนวนครั้งต่อปี	๓๔
๑๑	ปัญหาในการผลิตสื่อการสอน	๓๕
๑๒	ปัญหาในการใช้สื่อการสอน	๓๗
๑๓	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิตสื่อการสอน	๓๙
๑๔	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอน	๔๒

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 แสดงการจัดลำดับประสบการณ์ของ เอ็ด การ์ เดล

10

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

การประถมศึกษาในปัจจุบันได้พัฒนาก้าวหน้าไปมาก นับตั้งแต่ได้เปลี่ยนมาใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ และหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๒๑ เป็นต้นมา เพราะหลักสูตรนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาให้เหมาะสมกับกาลสมัย นอกจากนี้ยังได้เน้นการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญโดยไม่มุ่งการสอนเพียงอย่างเดียว ด้านการเรียนการสอนก็เน้นให้มีกิจกรรมและสอนโดยยึดความต้องการของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก หลักสูตรได้ให้ความสำคัญของกระบวนการเรียน ทำ เทียบกับเนื้อหา นักเรียนต้องมีความรู้ในสิ่งที่เรียน แล้วนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้องโดยนักเรียนเป็นผู้แสดง ครูจะเป็นเพียงผู้กำกับการแสดงให้นักเรียน ดำเนินกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง มีความสามารถในการค้นหาความรู้ สรุป และตัดสินใจเองได้ สรุปแล้ว การจัดการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตรนี้คือการที่ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ คือ กิจกรรมของเด็กโดยเด็กและเพื่อเด็ก ครูเป็นผู้ดำเนินการให้กิจกรรมเป็นไปในแนวทางตามแผนการสอนและคู่มือเสนอแนะไว้ เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด (กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๒๓ : ๑) จะเห็นได้ว่าบทบาทของครูได้เปลี่ยนไปจากการเป็นผู้สอนหรือเป็นผู้ให้ความรู้แต่ฝ่ายเดียว ก็เปลี่ยนเป็นผู้คอยแนะแนวทางให้แก่ให้นักเรียนได้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีช่องทางที่จะแสวงหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูนักเรียนดังกล่าวนี้ นอกจากสาเหตุอันเนื่องมาจากหลักสูตรแล้วความเจริญด้านวิทยาศาสตร์ที่เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนในขณะนี้ และเป็นสาเหตุสำคัญอีกทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายนี้ และนี่ก็คือการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษามาพัฒนาหลักสูตร และการสอนตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ หมวด ๔ มาตรฐานการศึกษาและการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ ข้อ ๔๖ ที่ว่า

"ให้จัดสรรวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาดูแลจนคิดหาวิธีการและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการศึกษาอย่างเหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมคงความเท่าเทียมกันในคุณภาพของการศึกษา ทั้งที่จัดในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน"

วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาที่นำมาเกี่ยวข้องกับการสอนก็คือ "สื่อการสอน" นั่นเอง ซึ่งสื่อการสอนนี้ นอกจากจะเป็นสิ่งของหรือเครื่องมือสำหรับสอนแล้ว (Tools for instruction) ยังมองกว้างไปถึง เทคโนโลยีอื่น ๆ อันเป็นผลจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเรียกกระบวนการทั้งหมดในการช่วยเสริมประสิทธิภาพของการสอนว่า "เทคโนโลยีทางการสอน" หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า "สื่อการสอน" เป็นองค์ประกอบของระบบการสอน (ไชยยศ เรืองสุวรรณ ๒๕๒๖ : ๔) และระบบการสอนก็คือ เทคโนโลยีทางการศึกษานั้นเอง

ดังนั้น สื่อการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อระบบการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว ในเรื่องนี้แผนการศึกษาระยะที่ ๕ ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙ ได้ระบุไว้เป็นการเปิดกว้างให้การจัดการศึกษา มีโอกาสส่งเสริมในด้านการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามามีใช้ในการศึกษาอย่างกว้างขวาง มีใจความว่า

"ส่งเสริมพัฒนาหลักสูตร นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยมุ่งการคิดเป็น ทำเป็น ดำรงตนเป็น และแก้ปัญหาเป็น ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๒๐ ให้แล้วเสร็จและมุ่งฝึกอบรมครูประจำการ การผลิตการกระจายแบบเรียน คู่มือ อุปกรณ์การสอนให้ถึงมือครู และผู้รับบริการอย่างกว้างขวางทั่วไป และทันเวลา" ด้วยเหตุนี้ครูจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้านำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการสอนมาใช้และที่สำคัญก็คือ ต้องรู้จักเอาสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น > ดังนั้น ปัทมะทิน กล่าวว่า "ผู้สอนจำเป็นต้องพยายามหาช่องทางที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และทักษะสามารถทำอะไรได้จริงตามความมุ่งหมายโดยรวดเร็วที่สุด และตรึงอยู่ในความทรงจำได้อย่างถาวรในการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียนนี้ ผู้สอนจะสร้างด้วยคำพูดแต่อย่างเดียวย่อมไม่ได้ผลเป็นธรรมดา ผู้สอนจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การสอนหรือสื่อการสอนเข้าช่วยประกอบการสอนด้วย" (สนั่น ปัทมะทิน ๒๕๐๕ : ๑๐๑) ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากที่เด็ยวที่ครูหรือผู้ใช้เครื่องมือและวัสดุทางเทคโนโลยีทางการศึกษาทุกคน ที่ควรจะได้ศึกษาและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ในเรื่องความรู้เบื้องต้นทั้งหลาย อันเกี่ยวกับการใช้ (Operation) การซ่อมบำรุง (Maintenance) การผลิต (Production) ตลอดจนเทคนิคอื่น ๆ ในเรื่องเทคโนโลยีทางการศึกษาและควรได้มีโอกาสฝึกทักษะพื้นฐานต่าง ๆ ให้เกิดความชำนาญเพื่อจะได้นำไปใช้ประกอบการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

✕ อนึ่ง ครู นักเรียน สื่อการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน หากองค์ประกอบใดขาดคุณภาพย่อมส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาทางการศึกษาได้ แต่ถ้าจะเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างองค์ประกอบทั้ง ๓ นี้แล้วก็จะพิจารณาได้ว่าครูจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะครูเปรียบเสมือนผู้กำกับการแสดงที่จะต้องควบคุม ชี้นำ เลือกสรร สิ่งที่ดีที่สุดมาใช้ให้การแสดงนั้นเป็นไปตามบทที่วางไว้ใน การเรียนการสอนครูจึงมีบทบาทที่จะทำให้การศึกษาเป็นไปในแนวทางใดให้มีคุณภาพดีหรือด้อยลงก็ย่อมได้ เป็นต้นว่า ครูไม่สนใจต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรยังคงยึดมั่นกับการสอนตามแนวเดิม คือครูเป็นศูนย์กลางการเรียน ไม่สนใจต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนทั้งในแง่ที่ไม่จัดทำขึ้นเอง หรือมีผู้จัดทำก็ไม่นำมาใช้ ไม่สนใจว่านักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบอยู่มีความสามารถเพียงใด มีวิธีที่จะช่วยให้หรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นย่อมเป็นที่แน่นอนว่าการจัดการศึกษาต้องล้มเหลว แต่ในทางตรงข้ามถ้าครูมีความพยายามในทุก ๆ ด้านที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้แล้วย่อมเท่ากับเห็นความสำเร็จอยู่ไม่ไกล และเห็นทางที่จะถึงเป้าหมายได้ง่าย ครูจึงเป็นจักรกลสำคัญที่จะเป็นผู้ก่อให้เกิดปฏิกริยาขึ้น ผู้สนองตอบคือนักเรียน พฤติกรรมการสอนที่ดีของครูจะมีส่วนผลักดันให้พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนดำเนินไปได้ด้วยดี ✓

✓ ฉะนั้น การสำรวจปัญหาหรือสอดคล้องดูแลการเรียนการสอนของครูนักเรียน เป็นช่องทางหนึ่งที่จะนำปัญหามาแก้ไขปรับปรุง จัดฝึกอบรม และเป็นการกระตุ้นให้ครูตื่นตัวอยู่เสมอกับการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรและเทคโนโลยีทางการศึกษา ✓

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยของหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ปรากฏว่า ในเวลาหลายปีที่ผ่านมา ยังไม่ได้มีการวิจัยหรือสำรวจถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูเพื่อจะนำผลมาปรับปรุงการผลิต การใช้สื่อ การหาแหล่งบริการสื่อ การจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ตลอดจนการฝึกอบรมครูหรือบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อได้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่องนี้เพื่อให้ทราบถึงสภาพอันแท้จริงของปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร และจะได้้นำผลการศึกษาค้นคว้านี้ เสนอกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
๒. เพื่อหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา การผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ในการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครู อันจะเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไข และเสนอแนะแก่ส่วนราชการหรือโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุง งานด้านสื่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจากครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๖ โรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๒๔ โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จากครูแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนครูทั้งหมดในแต่ละโรงเรียน จะได้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๑๔ คน จากจำนวนครูทั้งสิ้น ๒๐๘๖ คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. สื่อการสอน หมายถึง สื่อเชิงวัสดุ (Hardware) สื่อเชิงอุปกรณ์ (Software) และสื่อเชิงวิธีการ (Technique) เป็นตัวกลางนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นอย่างดี
๒. ครู หมายถึง ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๒๔
๓. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. ความมุ่งหมายของสื่อการสอน
๒. คุณค่าของสื่อการสอน
๓. หลักการผลิตและการใช้สื่อการสอน
๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอน

ความมุ่งหมายของสื่อการสอน

เมื่อไม่นานมานี้สื่อการสอน (Instructional Media) เป็นที่รู้จักกันในชื่อของโสตทัศนวัสดุ (Audiovisual Aids) ซึ่งเป็นการเรียกในลักษณะของสิ่งของหรือเครื่องมือสำหรับการสอน (Tool for instruction) ปัจจุบันสื่อการสอนมิได้จำกัดอยู่แต่เพียงในเรื่องของเครื่องมือ เช่น กระดานดำ เครื่องเทปบันทึกเสียง ตลอดจนโทรทัศน์และคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่ยังมองกว้างไปถึงเทคโนโลยีอื่น ๆ อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

สื่อ (Media) หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยถ่ายทอดเรื่องราว ข่าวสาร ความรู้ เหตุการณ์ แนวความคิด สถานการณ์ ฯลฯ ที่ผู้ส่งสารต้องการส่งไปยังผู้รับสาร

ดังนั้นสื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยในการนำความรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการ (มนตรี แยมกลีกร ๒๕๒๖ : ๔)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการและนักเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้หลายความหมาย เช่น

ดร.เปรี๊ญ ภูมิท กล่าวไว้ว่า สื่อการสอนหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับทำให้การสอนของครูถึงผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี (เปรี๊ญ ภูมิท ๒๕๑๔ : ๑๒)

ฮาสและแพกเกอร์ ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า "สื่อการสอน" คือเครื่องมือที่ช่วยครูในการถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นจริง ทักษะทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งไปยังผู้เรียน หรือเป็นเครื่องมือประกอบการสอนที่เราสามารถได้ยินและมองเห็นได้ดีเท่า ๆ กัน (Kenneth B. Hass and Rand Packer. 1964 : 11)

บราวน์ เลวิส และแฮร์ เลอร์โรด ได้กล่าวว่า "วัตถุใดก็ตามที่นอกเหนือจากตัวหนังสือโดยตรง ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้แล้ว เรียกว่า สื่อการสอนทั้งสิ้น เช่น ของจริง ของล้อแบบ หุ่นจำลอง ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ระบบขยายเสียง ภาพกระจก รูปภาพ แผนภาพ แผนที่ แผนภูมิ ฯลฯ วัสดุเหล่านี้ไม่เพียงแต่กระตุ้นโสตสัมผัส และจักษุสัมผัสเท่านั้น แต่อาจมีวิธีการที่กว้างขวางออกไปในการสร้างประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย (Brown, Lewis and Harclerod. 1964 : 20)

จากความหมายของสื่อการสอนที่นักการศึกษาต่าง ๆ ที่ให้ไว้พอสรุปได้ดังนี้คือ สื่อการสอน หมายถึง สิ่งที่ช่วยในการเรียนการสอน เป็นสื่อกลางที่นำสารหรือความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนโดยทั่วไปมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อระบบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นตัวช่วยให้การถ่ายทอดความรู้หรือการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก และรวดเร็ว ซึ่งสามารถสรุปคุณค่าของการเรียนการสอนได้ดังนี้ (เปื้อง ภูมิ ๒๕๒๔ : ๔)

๑. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจังและมีความหมายชัดเจนต่อผู้เรียน
๒. ช่วยให้นักเรียนรู้ได้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาที่กำหนด
๓. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน
๔. ช่วยให้ผู้เรียนประทับใจและความรู้สึกและทำอะไรเป็นเร็วขึ้น
๕. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน
๖. ทำให้เรียนรู้ในสิ่งที่ลำบากได้ง่ายขึ้น กล่าวคือ
 - ทำสิ่งซับซ้อนให้เลื่อง่ายขึ้น
 - ทำสิ่งนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
 - ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวรวดเร็วให้เป็นช้าลงเพื่อศึกษาได้
 - ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวช้าให้เร็วขึ้น เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลง

- ทำสิ่งใหญ่ย่อให้เล็กลง เพื่อสะดวกแก่การศึกษาได้
 - ทำสิ่งเล็กมาก ๆ ขยายขนาดใหญ่เพื่อศึกษาได้
 - สามารถนำสิ่งที่เกิดในอดีตมาศึกษาได้
 - สามารถนำสิ่งที่อยู่ไกลลึกลับมาศึกษาได้
๗. ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จง่ายขึ้นและสอบได้มากขึ้น
๘. ทำให้นักเรียนได้รับสังกะปป์ (Concept) อย่างเดียวกัน

ประเภทของสื่อการสอน

มีผู้แยกประเภทของสื่อการสอนออกเป็นหลายแบบ สำหรับในทางเทคโนโลยีทางการศึกษา แบ่งประเภทสื่อการเรียนการสอนออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ (มนตรี แยมกสิกร ๒๕๒๖ : ๘)

๑. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นตัวอัมหรือเก็บความรู้ ซึ่งสามารถจำแนกย่อยได้เป็น ๒ ลักษณะ

๑.๑ วัสดุประเภทที่ให้หรือถ่ายทอดความรู้ได้โดยตัวของมันเอง ได้แก่ แผนที่ ลูกโลก หุ่นจำลอง รูปภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ แผนภาพ ฯลฯ ทั้งนี้ไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นใดช่วย

๑.๒ วัสดุประเภทที่ให้หรือถ่ายทอดความรู้ไม่ได้โดยตัวของมันเองต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย ได้แก่ แผ่นเสียง ม้วนเทป ฟิล์มชนิดต่าง ๆ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ ฯลฯ

จะพบว่าวัสดุประเภทหลังนี้ต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นเข้าช่วยจึงจะสามารถให้ข่าวสารได้ เช่น ฟิล์มต้องใช้กับเครื่องฉาย เป็นต้น

๒. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวผ่านที่ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่อยู่ภายในวัสดุสามารถนำออกมาใช้หรือเรียนรู้ได้ ซึ่งได้แก่ เครื่องมือทั้งหลาย เช่น

- เครื่องฉายภาพยนตร์
- เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
- เครื่องรับโทรทัศน์
- เครื่องเล่นแผ่นเสียง
- เครื่องส่งวิทยุ

- เครื่องขยายเสียง
- ไมโครโฟน
- ลำโพง

ค. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะที่เป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการดำเนินการ ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นวัสดุหรืออุปกรณ์ แต่หากขั้นตอนหรือเทคนิควิธีการยุ่งยากซับซ้อนอาจนำวัสดุอุปกรณ์มาช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพรวดเร็วขึ้นได้ สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ ได้แก่

- วิธีระบบ
- การจัดทัศนศึกษาหรือศึกษานอกสถานที่
- การจัดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้
- การสอนเป็นคณะ
- การสอนจุลภาค
- การสอนแบบเบญจชั้น

ส่วนการจัดประเภทสื่อการสอนแบบอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ การแยกประเภทสื่อตามลำดับประสบการณ์ของ ดร.เอคการ์ เทล แห่งคณะวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัย โอไฮโอ สเตท ผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่ง ได้จำแนกประสบการณ์ที่โรงเรียนและครูสามารถจัดให้แก่ผู้เรียนได้มีอะไรบ้าง โดยตั้งชื่อการจำแนกประสบการณ์ลักษณะนี้ว่า "กรวยประสบการณ์" (Cone of Experience)

ดร. เอคการ์ เทล ได้จำแนกประสบการณ์ออกเป็น ๑๐ ชั้น โดยถือหลักความต่อเนื่องระหว่างรูปธรรม-นามธรรม (Abstract-Concrete Continuum) โดยนำเอาประสบการณ์จริงไว้ที่ฐานของกรวย แล้วเรียงประสบการณ์ที่ค่อย ๆ ห่างจากฐานขึ้นไป ตามการเพิ่มขึ้นของความเป็นนามธรรมของประสบการณ์นั้น ๆ จนถึงยอดกรวย ซึ่งถือเป็นประสบการณ์นามธรรมเต็มที่ ดังนี้

๑. ประสบการณ์ตรง (Direct Purposeful Experiences) เกิดแก่ผู้เรียนโดยตรง ความเป็นจริง ของจริง

๒. ประสบการณ์จำลอง (Contrived Experiences) สถานการณ์สมมติหรือเลียนความเป็นจริง หุ่นจำลอง ตู้ Diorama ของตัวอย่าง ลูกโลก

๓. ประสบการณ์นาฏการ (Dramatized Experiences) ละคร การแสดงบทบาท การละเล่น โขน ละครใบ้ หุ่นชีวิต (Pantomimes) หุ่นต่าง ๆ หนังสติ๊ก

๔. การสาธิต (Demonstrations) การกระทำหรือแสดงให้ดูเป็นตัวอย่าง การใช้เครื่องมือประกอบ รวมทั้งการใช้กระดานดำ แผ่นป้ายผ้าสาธิต ป้ายแม่เหล็ก

๕. การศึกษานอกสถานที่ (Field Trips) การออกไปศึกษาแหล่งวิทยาการในชุมชน หรือที่อยู่นอกห้องเรียน เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ สถาบันทางสังคม ประเพณีและวัฒนธรรม

๖. นิทรรศการ (Exhibitions) การจัดแสดงสิ่งของ วัสดุ เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้มาชม รวมถึงการจัดแสดงด้วยป้ายนิเทศ

๗. โทรทัศน์ (Television) โทรทัศน์การสอน โทรทัศน์การศึกษา รายการถ่ายทอดสด และใช้เทปโทรทัศน์

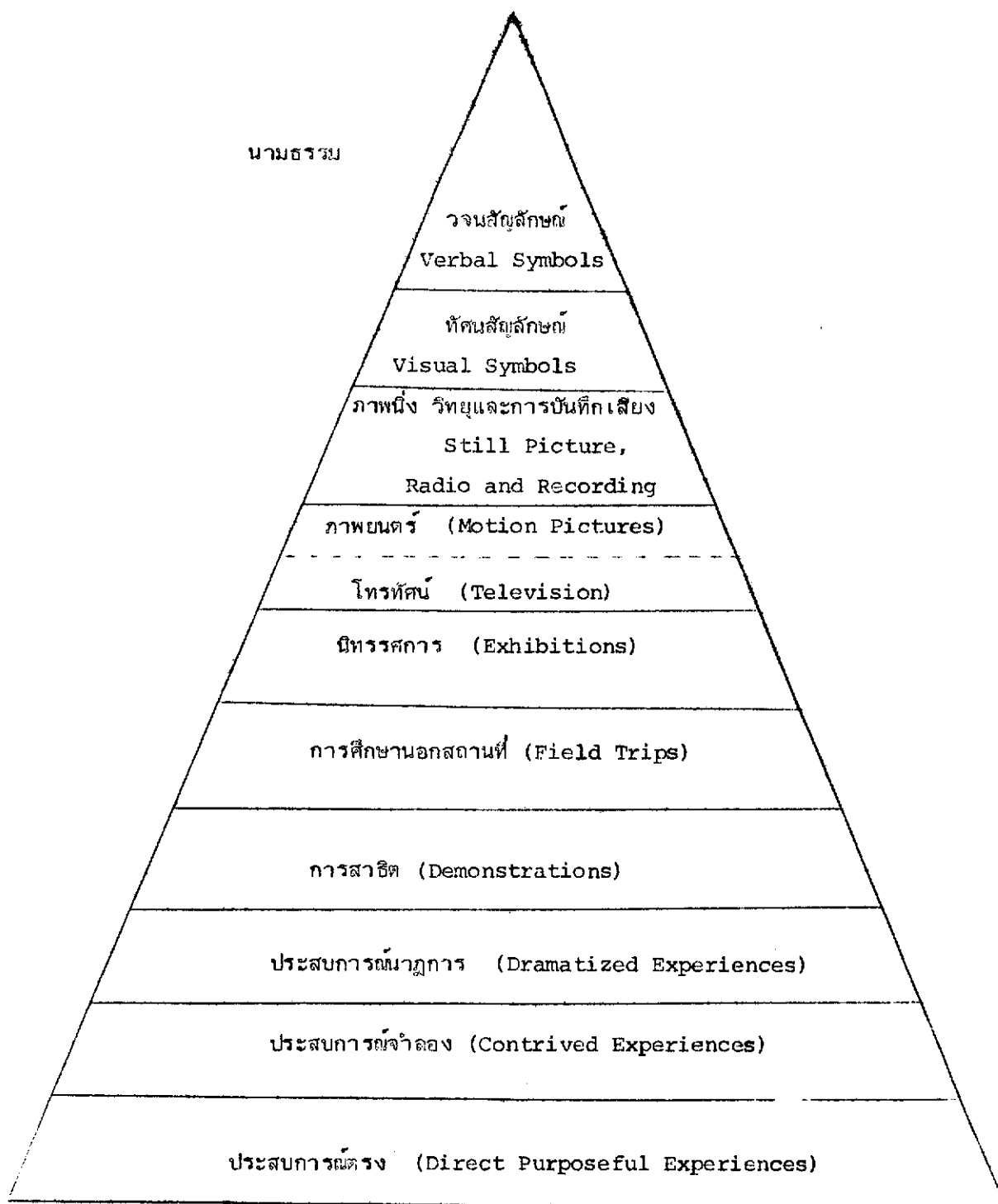
๘. ภาพยนตร์ (Motion Pictures) ภาพยนตร์สอน ภาพยนตร์เสริมการสอน

๙. ภาพนิ่งและการบันทึกเสียง (Still Picture and Recording) รูปภาพ สไลด์ फिल्मสตริป ภาพสอง-สามมิติ ภาพโปร่งแสง ภาพทึบแสง เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียง วิทยุ

๑๐. ทัศนสัญลักษณ์ (Visual Symbols) แผนภูมิ แผนสถิติ แผนที่ แผนภาพ ภาพโฆษณา ภาพล้อ การ์ตูน เครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ

๑๑. วจนสัญลักษณ์ (Verbal Symbols) หนังสือ ตำรา จุลสาร วารสาร ปาฐกถา

สำหรับภาพยนตร์และโทรทัศน์ในรูปกรวยประสบการณ์ได้รวมกันไว้ เพราะ เป็นภาพที่เคลื่อนไหวได้ เช่นเดียวกัน ดังภาพ

รูปธรรม

ภาพประกอบ 1 แสดงการลำดับประสบการณ์ของ เอ็ด การ์ด เดล

ลักษณะของประสบการณ์กับประเภทของสื่อ ดร.เอคการ์ เกล แสดงไว้ในแต่ละขั้นนั้น จะพบว่าค่อนข้างสับสน เพราะประสบการณ์บางขั้นตอนต้องอาศัยสื่อประเภทอุปกรณ์ สื่อประเภทรสชาติ สื่อประเภทเทคนิคปะปนกันอยู่ซึ่งในประเภทนี้ ดร.เอคการ์ เกล ถือว่ารายการสื่อที่แสดงประกอบ ประสบการณ์ในแต่ละขั้นนั้นหมายถึงประเภทรสชาติทั้งสิ้น เพราะถือว่าสื่อประเภทรสชาติเท่านั้นที่เก็บสาร หรือความรู้ไว้ให้แก่ผู้เรียนศึกษา

นอกจากนี้ คินเดอร์ (Kinder) ได้จัดแบ่งประเภทของสื่อการสอนออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

๑. สื่อการสอนที่จะทำให้การเรียนรู้โดยตรง ได้แก่ การสัมผัส การลงมือปฏิบัติจริง การศึกษานอกสถานที่ การสำรวจ ฯลฯ

๒. สื่อการสอนที่จะทำให้การเรียนรู้ใกล้เคียงกับประสบการณ์ตรง แต่ใช้ของที่แทนด้วย โสตทัศนวัสดุ ได้แก่ แผนที่ แผนภูมิ แผนสถิติ ของจริง ของตัวอย่าง รูปภาพ หุ่นจำลอง ฟิล์มสตริป สไลด์ ภาพยนตร์ การบันทึกเสียง วิทยุ นาฏการ โทรทัศน์ ฯลฯ

๓. สื่อการสอนที่จะทำให้การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่แทนด้วยคำพูด การเขียนสูตร การเขียนกฎ นิยาม ฯลฯ

จะเห็นว่าการจัดประเภทสื่อการสอนของ คินเดอร์ คล้ายกับการจัดประเภทสื่อการสอน ของ ๒ ประเภทข้างต้นปะปนกันอยู่คือ ข้อ ๑ เป็นการจัดประเภทเทคนิคและวิธีการ ประการที่ ๒ เป็นเรื่องของโสตทัศนวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ ประการที่ ๓ ตรงกับการจัดสื่อขั้นสุดท้ายของ เอคการ์ เกล คือขั้นที่เป็นนามธรรมที่สุด แม้ว่าการจัดประเภททั้ง ๓ แบบจะแตกต่างกันไปแต่ว่าในแต่ละแบบ ก็มีความสมบูรณ์ในกระบวนการสื่อทั้งหลายอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าจะเลือกใช้แบบไหนในสถานการณ์ใด เท่านั้นเอง สำหรับในที่นี้ถ้าพิจารณาในเรื่องความง่ายและความชัดเจนแล้ว แบบแรกมีความชัดเจน มากที่สุด

การผลิตและการใช้สื่อการสอน

การผลิตสื่อการสอน ในการผลิตสื่อการสอนโดยเฉพาะในโรงเรียนควรจะต้องมีการเตรียม วัสดุและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสำหรับผู้สอนและผู้เรียนเพียงพอ และเหมาะสม ทั้งในด้านการลงทุน และการจัดลำดับความจำเป็น การผลิตสื่อการสอนโดยทั่วไปจะมี ๓ แบบคือ

๑. การผลิตสื่อการสอนโดยผู้เรียนเอง เป็นผลผลิตที่ได้จากการเรียนที่มีคุณค่าในชั้นเรียน หรือในโรงฝึกงาน เช่น การถ่ายภาพ การวาดภาพ การฝีมือ ฯลฯ

๒. การผลิตสื่อการสอนโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนหรือในห้องที่เตรียมไว้เป็นพิเศษ หรือในโรงฝึกงานที่เตรียมเครื่องมือหรือวัสดุการสอนไว้อย่างเร่งรีบ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างรวดเร็ว หรือการจัดแสดงในห้องประชุมหรือเพื่อจุดมุ่งหมายที่คล้าย ๆ กันเหล่านี้

๓. การผลิตสื่อการสอนโดยศูนย์บริการสื่อการสอน สำหรับใช้ภายในโรงเรียนหรือที่อื่น ๆ เช่น ศูนย์บริการสื่อการสอนระดับอำเภอหรือระดับจังหวัด หรือร้านถ่ายภาพ ร้านศิลปะ ที่แสดงในระยะเวลาสั้น ๆ หรือตัวแทนอื่น ๆ ภายนอก เป็นต้น

สำหรับห้องปฏิบัติการผลิตสื่อจะต้องกว้างพอเหมาะสมสามารถบรรจุบุคคลและอุปกรณ์ในการผลิต ได้ดีพอมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานภายในห้องอาจจะรวมห้องมืด และห้องเก็บเสียงเพื่อการผลิตรายการโทรทัศน์ หรือจะแยกห้องอีกต่างหากก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม ทุกห้องมีระบบควบคุมไฟฟ้า มีปลั๊กไฟ และการควบคุมอุณหภูมิและความชื้นเพื่อป้องกันสื่อหรืออุปกรณ์เสื่อมคุณภาพได้

กระบวนการผลิตสื่อการสอน

การผลิตสื่อการสอนย่อมอาศัยระบบการทำงาน เช่นเดียวกับการปฏิบัติอื่น ๆ จึงจะได้ผลตามความประสงค์ การผลิตสื่อการสอนมีกระบวนการดังนี้คือ

๑. การกำหนดจุดมุ่งหมายต้องพิจารณาเป้าหมายที่จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการใช้ผลิตผลของสื่อโดยส่วนรวม และควรพิจารณาจากคำถามเหล่านี้

- ๑.๑ จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องผลิตสื่อการสอนชนิดนี้
- ๑.๒ สื่อนี้จะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมอะไรบ้าง
- ๑.๓ เป้าหมายของผู้เรียนในลักษณะพิเศษต้องการผลิตสื่อการสอนภายใต้เงื่อนไขอะไรบ้าง
- ๑.๔ สื่อการสอนชนิดนี้มีสารอะไรบางอย่างที่สำคัญ
- ๑.๕ สื่อการสอนที่ผลิตขึ้นเป็นที่น่าพอใจเฉพาะเรื่องที่ต้องการเท่านั้นหรือไม่ และได้ผลดี

เพียงใด

๒. การเลือก เป็นการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อที่มีความเหมาะสมกับด้านต่าง ๆ

ดังนี้

- ๒.๑ สื่อชนิดนี้จะพัฒนาความสามารถหรือไม่
- ๒.๒ มีแนวทางการผลิตสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่ และเกี่ยวกับการศึกษาหรือไม่
- ๒.๓ การสื่อความหมายสามารถแสดงออกทางอารมณ์หรือไม่
- ๒.๔ ใช้กับการสนทนาหรือไม่
- ๒.๕ มีการบรรยายหรือไม่
- ๒.๖ เป็นเสียงธรรมชาติหรือไม่
- ๒.๗ จะทำให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกหรือไม่
- ๒.๘ ควรจะมีรายละเอียดอะไรบ้าง
- ๒.๙ โครงการนี้จะสำเร็จโดยคณะผู้ร่วมงานหรือไม่
- ๒.๑๐ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงผลการสำรวจอย่างไร
- ๒.๑๑ ข้อมูลควรจะได้มาอย่างไร

๓. การผลิต เป็นขั้นที่ดำเนินการตามแผนที่วางไว้อย่างมีขั้นตอน หลังจากได้พิจารณา

จุดมุ่งหมายและการเลือกตามความเหมาะสมต่าง ๆ ขั้นนี้เป็นขั้นการตัดสินใจเบื้องต้นของการปฏิบัติที่จะใช้เป็นเครื่องมือนำร่องต่อไป กล่าวคือ ต้องพิจารณาจากสิ่งเหล่านี้

- ๓.๑ จะผลิตสื่อชนิดใด
- ๓.๒ จะออกแบบอย่างไร
- ๓.๓ จะใช้วัสดุชนิดใด
- ๓.๔ ผู้เรียนจะใช้เวลาสำหรับการศึกษาสื่อชนิดนี้นานเท่าใด
- ๓.๕ จะใช้เวลาในการผลิตนานเท่าใด
- ๓.๖ ข้อมูลที่จะใช้สำหรับขั้นตอนของการผลิตจะสำเร็จได้อย่างไร เช่น เกี่ยวกับ

เค้าโครงของเนื้อหา สทอริบอร์ค สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

๔. การทดสอบก่อนใช้ ขณะใช้ และภายหลังการใช้

๔.๑ จะให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนเพียงใด ในลักษณะต่อไปนี้คือ ความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย และด้านการเรียนรู้จากสื่อ

๔.๒ มีสิ่งที่จะช่วยเหลือผู้เรียนให้ถูกต้องอย่างไร

๔.๓ มีความเที่ยงตรงเพียงใดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการ การใช้เครื่องมือ และการแปลข้อมูล สำหรับการสรุปผล

๔.๔ มีการปรับปรุงสื่อก่อนนำไปใช้หรือไม่

๔.๕ ผู้ผลิตได้เพิ่มเติมสิ่งจำเป็น เช่น ข้อเสนอแนะหรือคู่มือการใช้สื่อ เป็นต้น ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้ชัดเจนเพียงใด

๕. การนำไปใช้ ควรจะพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

๕.๑ ผู้เรียนจะรับผลที่เหมาะสมตามเป้าหมายได้อย่างไร

๕.๒ มีการตรวจสอบหรือทดลองตามความต้องการแล้วหรือยัง

๕.๓ มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการหรือไม่

๕.๔ มีนโยบายและวิธีการอย่างไร ในการจัดการที่จะนำออกไปเผยแพร่

๖. การบำรุงรักษา ควรจะพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

๖.๑ การเก็บรักษาสื่อแต่ละชนิดควรอยู่ในสภาวะแวดล้อมอย่างไร

๖.๒ มีการแนะนำการใช้ และการเก็บรักษาให้แก่ผู้ยืมใช้บริการ

๖.๓ มีการเตรียมอะไหล่ที่จำเป็นสำหรับการซ่อมแซมอะไรบ้าง

กระบวนการผลิตสื่อการสอนที่กล่าวมานั้นเป็นหลักการขั้นตอนในการผลิต เหมาะที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนหรือห้องปฏิบัติการผลิตได้เป็นอย่างดีทีเดียว สำหรับขั้นการประเมินผลการผลิตนั้นจะขอนำไปกล่าวในขั้นการใช้สื่ออีกทีหนึ่ง เพราะจะทราบผลได้ก็ต่อเมื่อมีการนำไปใช้แล้วจึงติดตามผล นำมาปรับปรุง

การใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนอย่างมีระบบนั้นควรจะทำตามขั้นตอน ๓ ขั้นตอนที่สำคัญคือ (มณฑิร แยมกสิกร ๒๕๒๖ : ๔๓)

๑. ขึ้นวางแผน
๒. ขึ้นดำเนินการใช้สื่อ
๓. ขึ้นการประเมินผล

๑. ขั้นการวางแผน

ขั้นการวางแผนมีภารกิจที่จะต้องกระทำคือ

๑. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนว่าจุดมุ่งหมาย เนื้อหาที่จะสอนแก่ผู้เรียนคืออะไร และ เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนต้องแสดงพฤติกรรมอะไรออกมาได้บ้าง

๒. ต้องพิจารณาว่าจะใช้สื่อในขั้นตอนใดของการเรียนการสอน

- ได้รับความสนใจ
- นำเข้าสู่บทเรียน
- ประกอบกับสื่ออื่นในการสอนบทเรียน
- ทบทวนบทเรียน
- สรุปบทเรียน
- ทดสอบความรู้ของนักเรียน

๓. วิเคราะห์ตัวผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนควรจะต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ๔ ประการคือ

- ความสามารถทางสติปัญญา
- อัตราการเรียนรู้
- ลักษณะการเรียนรู้
- ประสบการณ์เดิม ทักษะ (อ้างอิงจาก สัจจิต อูรานันท์ ๒๕๒๓ : ๓๓)

๔. เลือกสื่อ ผู้สอนต้องเลือกสื่อตามคุณสมบัติที่ดีของสื่อแต่ละประเภท

๕. ควรพยายามเลือกใช้สื่อในลักษณะสื่อประสม (Multi Media) คือใช้สื่อตั้งแต่ ๒ ชนิด

ขึ้นไป ให้เสริมซึ่งกันและกัน จะได้ผลดีกว่าการใช้สื่อเพียงอย่างเดียว หรือใช้สื่อขัดกัน

๖. ศึกษาหรือทดลองใช้สื่อนั้นก่อน เพื่อจะได้ทราบขั้นตอนและรายละเอียดของขบวนการตลอดทั้งอาจพบปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ก่อนการใช้อย่างจริงจัง

๗. เตรียมตัวครูให้พร้อม ทั้งความรู้และทักษะการใช้

๘. เตรียมห้องเรียนให้พร้อม เช่น

- เตรียมที่แขวนภาพ ที่ติดภาพ
- จัดโต๊ะ จัดห้อง
- เตรียมอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น จอ สายไฟ เครื่องฉาย ฯลฯ
- พิจารณาด้านแสงสว่าง การระบายอากาศ ที่นั่ง

๙. เตรียมสื่อหรืออุปกรณ์เสริมอื่น ๆ ตามหลักการสื่อประสม

๑๐. เตรียมผู้เรียนให้พร้อม ทั้งในด้านความสนใจ การปูพื้นฐาน การนำเข้าสู่บทเรียน

ก่อนใช้สื่อ เตรียมคำถาม เตรียมกิจกรรม หรือผู้เรียนต้องเตรียมสิ่งของอะไรบ้าง

๒. ขั้นตอนการใช้สื่อ

ขั้นการใช้สื่อสิ่งที่ครูควรปฏิบัติ คือ

๑. ก่อนใช้ครูควรชี้ให้เห็นจุดสำคัญ หรือควรบอกจุดมุ่งหมายของการใช้สื่อ

๒. การเสนอเนื้อหาไม่ควรซ้ำหรือเร็วเกินไป

- การสาธิต ผู้เรียนมองเห็นทั่วถึงหรือไม่
- ประเภทการฉายภาพ ความสว่างจะต้องเพียงพอ
- บรรยาย หรืออธิบายให้ชัดเจน

๓. ควรเสนอสื่อเฉพาะเมื่อถึงเวลาใช้ เช่น การเปิด การบัง การทยอยออกมาตามขั้นตอน

จะทำให้น่าสนใจ

๓. ขั้นประเมินผล

ในการประเมินผลการใช้สื่อนั้น สิ่งที่ครูควรประเมินควรประกอบด้วย ๓ ส่วนด้วยกัน คือ

๑. การประเมินการวางแผนการใช้สื่อ ว่าสิ่งที่ได้ดำเนินการไปนั้น เป็นไปตามแผนหรือไม่

๒. การประเมินขบวนการใช้สื่อ โดยประเมินว่าการใช้สื่อนั้นมีปัญหาอะไรหรือไม่

ขัดข้องอย่างไร มีสาเหตุมาจากอะไร มีการเตรียมการป้องกันหรือไม่ การดำเนินการเป็นไปตาม

ขั้นตอนการใช้สื่อหรือไม่

๓. การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นกับนักเรียนว่าบรรลุตาม

วัตถุประสงค์หรือเกณฑ์ที่วางไว้หรือไม่

งานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อการสอน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนนี้จะกล่าว เฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับระดับชั้นประถมศึกษา เท่านั้น เพราะจะทำให้ทราบปัญหาได้ตรงเป้าหมายได้ดีกว่า ฉะนั้นงานวิจัยเรื่องแรกนี้เป็นงานวิจัยของนายธีระศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ ได้วิจัยเกี่ยวกับการผลิตและการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดราชบุรี พบว่า ครูส่วนใหญ่ผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง ส่วนมากผลิตเป็นของง่าย ๆ เช่น รูปภาพ บัตรคำ แผนภูมิ ชอบใช้เงินส่วนตัว ซื้อหามากกว่า ใช้เงินของโรงเรียน เพราะสะดวกและโรงเรียนไม่ค่อยมีสื่อการสอนให้ยืม

นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ต้องการทราบแหล่งบริการสื่อ และปัญหาสำคัญก็คือ โรงเรียนขาดเงินซื้อวัสดุอุปกรณ์

เรื่องการสอนส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนและเลือกใช้สื่อให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย การอธิบายบรรยายก็ใช้สื่อการสอนประกอบและใช้สื่อนั้นมาใช้ในการวัดผลด้วย

ความต้องการของครู ครูต้องการให้โรงเรียนจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ มีผู้คอยแนะนำในการผลิต การใช้ และควรจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาขึ้นในโรงเรียน (ธีระศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ ๒๕๑๗ : ๗๐ - ๘๔)

เต็มสิทธิ์ สงค์ทอง (เต็มสิทธิ์ สงค์ทอง ๒๕๑๗ : ๔๕) ได้ศึกษาสภาพของบริการโสตทัศนศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุทัยธานี ได้ผลดังนี้

๑. โรงเรียนส่วนมากมีสื่อการสอนน้อย ไม่พอใช้
๒. ครูยังขาดความรู้ในการผลิต และการใช้สื่อ
๓. ครูและครูใหญ่มีความคิดในการที่จะให้มีการพัฒนาโสตทัศนูปกรณ์
๔. ครูมีปัญหาหลายประการ เช่น ขาดงบประมาณ ขาดความรู้ ขาดผู้สนับสนุน
๕. วัสดุท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการผลิตสื่อการสอนได้มีจำนวนน้อยลง (เต็มสิทธิ์ สงค์ทอง ๒๕๑๗ : ๔๕ - ๔๖)

บุญทัศน์ ทุนคำ (บุญทัศน์ ทุนคำ ๒๕๑๗ : ๑๗๖) ได้วิจัยเกี่ยวกับการผลิตและการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า

ในด้านการผลิตสื่อการสอน

๑. ครูใช้สื่อการสอนของโรงเรียนมากที่สุด
๒. ครูใช้วัสดุการผลิตจากเงินโรงเรียนซื้อจัดหา
๓. วัสดุท้องถิ่นมีมากหาง่ายคือไม้ไผ่ ขมิ้น ลูกฟัก
๔. ครูต้องการทราบแหล่งบริการวัสดุทัศนวัสดุมากขึ้น

ด้านการใช้สื่อการสอน

๑. สื่อ ของจริง บัตรคำ ของตัวอย่าง แผ่นภาพ ภาพชุด แผนที่ ใ้มากที่สุด และรองลงมาตามลำดับ

๒. อุปกรณ์ที่โรงเรียนมีมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ คือ

๒.๑ แผ่นภาพ แผนที่ ภาพชุด แผ่นเสียง

๒.๒ เครื่องรับวิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง กล้องจุลทัศน์

๓. การใช้สื่อการสอน

๓.๑ ครูมีความรู้เรื่องวัสดุทัศนอุปกรณ์น้อย

๓.๒ สื่อบางชนิดใช้ยาก

๓.๓ ครูขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อต่าง ๆ

๓.๔ สื่อการสอนมีน้อยไม่พอใช้

ควีร์ค (Quirk : 1962 : XXVI,311) ได้ศึกษาการใช้วัสดุทัศนในโรงเรียน

ประถมศึกษาของนิวยอร์กและพบปัญหาดังนี้คือ

๑. โรงเรียนมีโครงการทางด้านวัสดุทัศนศึกษาไม่ค่อยจะรัดกุม ตอนต้นปีการศึกษา ๑๙๖๒-

๑๙๖๓

๒. โครงการทางวัสดุทัศนศึกษาของโรงเรียนไม่ค่อยจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินและยังขาดวัสดุทัศนต่าง ๆ อยู่มาก

๓. การใช้วัสดุทัศนส่วนมากใช้วัสดุทัศนที่เคยใช้กันมาก่อน เช่น กระดาษคำ บัตรคำ แผนที่ ลูกโลก รองลงมาก็เป็นภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป เทปบันทึกเสียง และแผ่นเสียง ส่วนโครงทัศน์ภาพโปสเตอร์ และเครื่องฉายข้ามศีรษะมีใช้น้อย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการผลิต การใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่จะมีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีงบประมาณในการผลิตการจัดหา โรงเรียนมีสื่อน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้ ครูขาดความรู้ในการผลิตการใช้สื่อ ไม่มีครูแนะนำการใช้สื่อ และครูต้องการให้มีศูนย์สื่อการสอน ในโรงเรียน สื่อที่มีมากและใช้มากที่สุดคือสื่อประเภทรูปภาพ ฯลฯ

อย่างไรก็ตามปัญหาเหล่านี้ เป็นปัญหาการผลิตการใช้สื่อ เมื่อหลายปีที่ผ่านมาสำหรับในปัจจุบันนี้ สภาพปัญหาอาจเปลี่ยนแปลงไปจึงควรที่จะมีการสำรวจศึกษาปัญหายังคงมีอยู่ ว่ามีปัญหอะไรจะแก้ไข อย่างไร

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้า เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

๑. เลือกกลุ่มตัวอย่าง
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
๓. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล
๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงเรียนละ ๑๐% จากจำนวนทั้งหมด ๓๖ โรงเรียน ของปีการศึกษา ๒๕๒๔ ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๑๔ คน จากครูทั้งสิ้น ๒๑๔๖ คน ดังตารางที่ ๑ วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้จัดหาดังนี้คือ นำรายชื่อครูมาให้หมายเลขประจำตัว ตั้งแต่หมายเลข ๑ จนถึงหมายเลขของ คนสุดท้ายของแต่ละโรงเรียน แล้วจับสลากออกมาตามจำนวน เบอร์เซ็นต์ของโรงเรียนนั้น ๆ เช่น โรงเรียนราชวินิต มีจำนวนครู ๑๐๒ คน ก็ให้เลขประจำตัวครูหมายเลข ๑ ถึงหมายเลข ๑๐๒ แก่ครูคนแรกจนถึงคนที่ ๑๐๒ แล้วนำหมายเลขทั้งหมดมาจับสลากออกมา ๑๐ คน หมายเลขที่จับสลาก ได้นำไปอ้างอิงถึงชื่อครูแต่ละคนประจำหมายเลขนั้น ๆ เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนนี้ โรงเรียนอื่น ๆ ก็ทำเช่นเดียวกัน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

๒.๑ การศึกษาในครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิด เป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามปัญหา การผลิตการใช้สื่อการสอนของผู้ที่เคยทำวิจัยมาแล้ว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สอบถามปัญหา การผลิต และการใช้สื่อการสอนจากครูผู้ทำการสอนโดยตรง เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

เมื่อสร้างเสร็จแล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจหาความเที่ยงตรง โดยพิจารณาว่าแบบสอบถามแต่ละข้อ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ ถ้าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายได้ ๑ คะแนน ถ้าไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ให้ ๐ คะแนน ถ้าไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายให้ -๑ คะแนน นำผลการพิจารณาไปหาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร

$$IC = R/N$$

เมื่อ IC = ดัชนีความสอดคล้องของข้อทดสอบกับลักษณะพฤติกรรม

R = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าค่าถามใดมีค่า IC ตั้งแต่ .๕ ขึ้นไปเป็นข้อที่ใช้ได้ ถ้าน้อยกว่า .๕ จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือ เขียนใหม่ เสร็จแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูผู้สอน จำนวน ๓๐ คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรหาความเชื่อมั่นของ Cronbach ผลการทดลองปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๔ แสดงว่าแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูง

๒.๒ ลักษณะแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว แบ่งออกเป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว ได้แก่ แบบเลือกตอบ และเติมคำลงในช่องว่าง เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับความรู้ อายุราชการ

ตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดเติมคำลงในที่ว่าง...และกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตาม

สภาพเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

๑. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

๒. อายุ

☐

ต่ำกว่า ๒๐ ปี

☐

๒๑-๓๐ ปี

☐

๓๑-๔๐

178723

๓. ระดับความรู้
- ☐ ๔๑-๕๐ ปี
- ☐ ๔๑ ปีขึ้นไป
- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาโท
- ☐ สูงกว่าปริญญาโท
๔. อายุราชการ
- ☐ ๑-๕ ปี
- ☐ ๖-๑๐ ปี
- ☐ ๑๑-๒๐ ปี
- ☐ ๒๑-๓๐ ปี
- ☐ ๓๑ ปีขึ้นไป

๕. ทำหน้าที่หรือดำรงตำแหน่งอะไร (เลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
- ☐ หัวหน้าหมวดวิชา (โปรดระบุ)
- ☐ ครูประจำชั้น (โปรดระบุ)
- ☐ ครูพิเศษ
- ☐ ทำหน้าที่อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มี ๕ ข้อ คำถามของแต่ละข้อความที่ถามเกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลต่อเรื่องที่ถาม

การให้น้ำหนักให้ตามทิศทางของคำถาม ถ้า เป็นคำถามทางบวกก็ให้น้ำหนักเป็น ๔, ๓, ๒ และ ๑ ตามที่ตอบว่า มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ ถ้าเป็นคำถามทางลบก็ให้น้ำหนักกลับกัน

คำถามทั้งหมดแบ่งเป็น ๒ ตอน ดังตัวอย่าง

๑. ปัญหาในการผลิตสื่อการสอน

ข้อความ	มีปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. โรงเรียนขาดงบประมาณหรือน้อยไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุในการผลิตสื่อ					
๒. ขาดความรู้ในการผลิตสื่อ					
๓. ท่านมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ					

๒. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

ข้อความ	มีปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้					
๒. ขาดผู้แนะนำการใช้					
๓. วัสดุที่ตรงจุดมุ่งหมายได้ยาก					
๔. ไม่มีเวลาเตรียมการใช้สื่อการสอน					

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิต การใช้สื่อ

การสอน

ตัวอย่าง

คำแนะนำ โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อที่ท่านแสดงความคิดเห็น

๑. ท่านมีความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะในการผลิตสื่อการสอนอย่างไร

☐ ๑. ต้องการให้ผู้ช่วยผลิตสื่อหรือฝ่ายผลิตสื่อการสอน

☐ ๒. ต้องการให้มีการฝึกอบรมการผลิตสื่อ

☐ ๓. ต้องการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการสอน

☐ ๔. ต้องการสถานที่ผลิตสื่อการสอนที่เหมาะสม

๒. ท่านมีความคิด เป็นและข้อ เสนอแนะในการใช้สื่อการสอนอย่างไร

☐ ๑. ต้องการให้ผู้ช่วยในการใช้สื่อการสอนตามความเหมาะสม

☐ ๒. ต้องการให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

☐ ๓. ต้องการให้หน่วยบริการ และให้ความสะดวกในการใช้สื่อการสอน

☐ ๔. ต้องการสถานที่ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม

๓. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การส่งแบบสอบถามและ เก็บแบบสอบถามดำเนินการดังนี้

๓.๑ ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปขออนุญาตทำการวิจัยต่อผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๓๖ แห่ง

๓.๒ นำแบบสอบถามและจดหมายขอความร่วมมือมอบให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนที่จะทำการวิจัยด้วยตนเอง และให้เวลาตอบแบบสอบถาม ๔ วัน จึงไปขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ปรากฏว่าในการส่งแบบสอบถาม จำนวน ๒๔๐ ชุด ได้รับคืน ๒๖๗ ชุด คิด เป็นร้อยละ ๙๔.๖๔ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นได้คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุดของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

๔.๑ นำข้อมูลในแบบสอบถามมาแยกตามรายการต่าง ๆ กรอกลงตาราง เช่น ตอนที่ ๑ รายละเอียดส่วนตัว เพศ อายุ ระดับความรู้ อาชีพราชการ ฯลฯ ตอนที่ ๒ ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอน แยกเป็น ข้อ ๑ ปัญหาการผลิตสื่อ ข้อ ๒ ปัญหาการใช้สื่อ ตอนที่ ๓ แยกเป็น ข้อ ๑ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ผลิตสื่อ ข้อ ๒ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้สื่อ

๔.๒ วิเคราะห์ความถี่ของรายการต่าง ๆ ด้วยขบวนการทางสถิติดังนี้

๔.๒.๑ แบบสอบถามตอนที่ ๑ และตอนที่ ๓ ใช้อัตราส่วนร้อยละ

๔.๒.๒ แบบสอบถามตอนที่ ๒ ตรวจให้น้ำหนักคะแนนของแต่ละข้อตามวิธีของ เบสต์

(John W. Best. 1959 : 188 - 190) ถ้าเป็นคำถามประเภทนิยามให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly agree) เท่ากับ ๕

เห็นด้วย (Agree) เท่ากับ ๔

ไม่แน่ใจ (Uncertain) เท่ากับ ๓

ไม่เห็นด้วย (Disagree) เท่ากับ ๒

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly disagree) เท่ากับ ๑

ถ้า เป็นคำถามประเภคนิเสธให้น้ำหนักคะแนนตรงกันข้ามกับน้ำหนักคะแนนคำถามประเภทนิยาม รวมผลลัพธ์ที่ได้ทั้งหมด ๕ ช่องของแต่ละคำถาม หากค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นค่าความสำคัญที่ผู้ตอบประเมินในแต่ละรายการ และแบ่งระดับค่าความสำคัญดังนี้คือ

คะแนนเฉลี่ย	๑.๐๐ - ๑.๕๐	ไม่มีปัญหาเลย
คะแนนเฉลี่ย	๑.๕๑ - ๒.๕๐	มีปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย	๒.๕๑ - ๓.๕๐	มีปัญหามากกลาง
คะแนนเฉลี่ย	๓.๕๑ - ๔.๕๐	มีปัญหามาก
คะแนนเฉลี่ย	๔.๕๑ - ๕.๐๐	มีปัญหามากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยวิธี I.C (เอกสารประกอบการวิจัย ๔๒๑. วิธีวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ๒๕๒๗ : ๑๒๙)
๒. หาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีของ Cronbach (เอกสารประกอบการวิจัย ๔๒๑. วิธีวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ๒๕๒๗ : ๑๔๖)
๓. หาค่าร้อยละ
๔. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (เอกสารประกอบการวิจัย ๔๒๑. วิธีวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ๒๕๒๗ : ๖๓)
๕. หาค่าความแปรปรวน (ล้วน สายยศ, อังคภา สายยศ ๒๕๒๒ : ๔๙) ของคะแนนจากกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับข้อต่อไปนี้

๑. กลุ่มตัวอย่าง
๒. ปัญหาในการผลิตสื่อการสอน
๓. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน
๔. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิตสื่อการสอน
๕. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอน

๑. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงเรียนละ ๑๐% จากจำนวน ๓๖ โรงเรียนของปีการศึกษา ๒๕๒๔ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๑๔ คน จากครูทั้งสิ้น ๒๑๘๖ คน ดังตารางที่ ๑ และได้จำแนกเพศ อายุ การทำงาน ดังตารางต่าง ๆ ต่อไปนี้

ตาราง ๑ แสดงรายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ที่	โรงเรียน	จำนวนครู	กลุ่มตัวอย่าง
๑	พญาไท	๔๔	๑๐
๒	ราชวินิต	๑๐๒	๑๐
๓	โสมสไมล์	๔๔	๕
๔	วัดโบสถ์	๔๔	๕
๕	วัดโสมนัส	๔๕	๕
๖	วัดอมรินทราราม	๗๒	๗
๗	อนุบาลวัดปิ่นนาถ	๗๕	๕
๘	อนุบาลสามเสน	๗๗	๕
๙	พิบูลอุปถัมภ์	๑๐๖	๑๑
๑๐	บางบัว (เพ่งตั้งตรงจิตรวิทยาคาร)	๘๘	๕
๑๑	วัดใหม่ช่องลม	๕๒	๕
๑๒	วัดสังข์กระจาย	๒๐	๒
๑๓	วัดอุทัยธารม	๕๓	๕
๑๔	อนุบาลพิบูล เวทน์	๗๖	๕
๑๕	วัดพลับพลาชัย	๗๓	๗
๑๖	วัดเวตวันธรรมาวาส	๑๐๐	๑๐
๑๗	ประมทริศาภิเศก	๕๐	๕
๑๘	มหาวิธานวัด	๔๓	๕
๑๙	วัดชนะสงคราม	๓๓	๓
๒๐	วัดประยูรวงศาวาส	๔๕	๕
๒๑	วัดชัยชนะสงคราม	๑๙	๒
๒๒	พระตำหนักสวนกุหลาบ	๓๑	๓

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	จำนวนครู	กลุ่มตัวอย่าง
๒๓	ประถมบางแค	๗๖	๕
๒๔	วัดหนึ่ง	๙๖	๑๐
๒๕	วัดเจ้ามูล	๓๓	๓
๒๖	วัดช่างเหล็ก	๒๔	๒
๒๗	วัดนาคปรก	๕๑	๔
๒๘	วัดหงส์รัตนาราม	๔๕	๔
๒๙	อนุบาลวัดนางนอง	๗๕	๔
๓๐	ดาราคาม	๘๓	๔
๓๑	สายน้ำทิพย์	๔๑	๔
๓๒	ทุ่งมหาเมฆ	๗๑	๖
๓๓	บ้านหนองบอน	๔๒	๔
๓๔	ประถมนนทรี	๘๕	๔
๓๕	วัดด่าน	๒๑	๒
๓๖	วัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ถาวรคุณ)	๔๔	๕
	รวม	๒๑๘๖	๒๑๔

ตาราง ๒ จำนวนครูจำแนกตาม เพศ

เพศ	จำนวนความถี่	ร้อยละ
ชาย	๒๗	๑๒.๓๕
หญิง	๑๘๑	๘๗.๖๕
รวม	๒๐๘	๑๐๐

จากตาราง ๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวัยครังนี้มีจำนวนครูหญิงมากกว่าครูชาย

ตาราง ๓ จำนวนครูจำแนกตามระดับอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๑	๐.๔๖
๒๑-๓๐ ปี	๑๗	๗.๘๐
๓๑-๔๐ ปี	๔๗	๔๔.๕๐
๔๑-๕๐ ปี	๘๕	๓๘.๔๕
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๘	๘.๒๕
รวม	๒๐๘	๑๐๐

จากตาราง ๓ แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๕๐ ของจำนวนครูทั้งหมด รองลงมามีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๔๕ ครูส่วนน้อยมีอายุระหว่าง ๒๑-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๐ และมีครูจำนวนน้อยมากที่มีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี หรือร้อยละ ๐.๔๖ รองจำนวนครูทั้งหมด

ตาราง ๔ แสดงจำนวนครุจำแนกตามระดับวุฒิ

วุฒิ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๒	๑๐.๐๔
ปริญญาตรี	๑๘๔	๘๖.๖๔
ปริญญาโท	๗	๓.๒๑
สูงกว่าปริญญาโท	-	-
รวม	๒๑๔	๑๐๐

จากตาราง ๔ แสดงว่าครุส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีหรือร้อยละ ๘๖.๖๔ ของจำนวนครุทั้งหมด รองลงมาวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีหรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๔ และครุส่วนน้อยมีวุฒิปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ ๓.๒๑ ส่วนวุฒิสูงกว่าปริญญาโท ปรากฏว่าไม่มี

ตาราง ๕ แสดงจำนวนครุจำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	จำนวน	ร้อยละ
๑-๕ ปี	๖	๒.๗๕
๖-๑๐ ปี	๔	๒.๔๑
๑๑-๒๐ ปี	๘๕	๓๙.๕๓
๒๑-๓๐ ปี	๖๐	๒๗.๕๖
๓๑ ปีขึ้นไป	๑๕	๖.๘๘
รวม	๒๑๐	๑๐๐

จากตาราง ๕ แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีอายุราชการ ๑๑-๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๕๓ ของ
จำนวนครูทั้งหมด รองลงมามีอายุราชการ ๒๑-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๒ และครูส่วนน้อย
มีอายุราชการ ๑ - ๕ ปี

ตาราง ๖ จำนวนครูจำแนกหน้าที่หรือตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วย- ผู้บริหารโรงเรียน	๗	๒.๑๐
หัวหน้าหมวดวิชา	๗๔	๒๒.๑๔
ครูประจำชั้น	๑๕๘	๔๗.๓๐
ครูพิเศษ	๓๘	๑๑.๓๘
ทำหน้าที่อื่น ๆ	๕๗	๑๗.๐๗

จากตาราง ๖ แสดงว่าครูส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐๔ ของ
จำนวนครูทั้งหมด รองลงมาทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชา คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗๑ และรองลงมาตามลำดับ
ทำหน้าที่เป็นครูพิเศษ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๒ ส่วนครูที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหาร
โรงเรียนร้อยละ ๒.๕๓ ของจำนวนครูทั้งหมด

ตาราง ๗ จำนวนครูจำแนกตามหมวดวิชาที่สอน

หมวดวิชา	จำนวน	ร้อยละ
หมวดวิชาทักษะ	๑๒๗	๓๔.๕๑
หมวดวิชา สปช.	๑๒๒	๓๓.๑๕
หมวดวิชา สสน.	๕๗	๑๕.๔๙
หมวดวิชา กพอ.	๒๔	๖.๕๒
ทุกวิชา	๑๘	๔.๘๙
สอนวิชาอื่น ๆ	๒๐	๕.๔๔

จากตาราง ๗ แสดงว่าครูส่วนใหญ่สอนหมวดวิชาทักษะ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕๑ ของครูทั้งหมด รองลงมาสอนหมวดวิชา สปช. คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๑๕ และมีครูจำนวนน้อยที่สอนทุกวิชา คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๙ ของครูทั้งหมด

ตาราง ๘ จำนวนครูจำแนกตามชั่วโมงที่ทำการสอนต่อสัปดาห์

ชั่วโมงที่ทำการสอนต่อสัปดาห์	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕ ชั่วโมง	๗	๓.๕๕
๖-๑๐ ชั่วโมง	๑๐	๕.๐๘
๑๐-๑๕ ชั่วโมง	๒๔	๑๒.๑๘
๑๖-๒๐ ชั่วโมง	๑๐๖	๕๓.๘๑
๒๑-๒๕ ชั่วโมง	๕๐	๒๕.๓๘
๒๖ ชั่วโมงขึ้นไป	-	-

จากตาราง ๘ แสดงว่าครูที่มีชั่วโมงสอนมาก ระหว่าง ๑๖-๒๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีจำนวน เป็นร้อยละ ๕๓.๘๑ ของจำนวนครูทั้งหมด ส่วนครูที่มีชั่วโมงสอนน้อย คือมีชั่วโมงสอนต่ำกว่า ๕ ชั่วโมง มีจำนวนคิด เป็นร้อยละ ๓.๕๕ ของจำนวนครูทั้งหมด

ตาราง ๙ จำนวนครูจำแนกตามที่เคยได้รับการศึกษาอบรม และไม่ เคยได้รับการศึกษาอบรมการผลิต สื่อกาการสอน

การศึกษอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อกาการสอน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	๓๔	๑๕.๖๐
เคย	๑๘๕	๘๔.๔๐
รวม	๒๑๙	๑๐๐

จากตาราง ๙ แสดงว่าครูที่เคยได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อกาการสอนมีจำนวน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๔๐ ของจำนวนครูทั้งหมด

ตาราง ๑๐ จำนวนครูที่เคยได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อกาการสอน จำแนกตามจำนวนครั้ง ต่อปี

จำนวนครั้งที่เคยได้รับการศึกษาอบรม	จำนวน	ร้อยละ
๑ ครั้ง	๗๓	๓๔.๖๗
๒ ครั้ง	๔๕	๒๔.๕๖
ไม่เป็นประจำ	๖๖	๓๐.๘๗

จากตาราง ๑๐ แสดงว่ามีครูได้รับการศึกษาอบรม เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน จำนวน

๑ ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๗ ของจำนวนครูทั้งหมด รองลงมาคือครูที่ได้รับการศึกษาอบรม

แต่ไม่เป็นประจำ หลาย ๆ ปีต่อครั้งมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘๗

๒. ปัญหาในการผลิตสื่อการสอน

ตาราง ๑๑ ปัญหาในการผลิตสื่อการสอน

ปัญหาในการผลิตสื่อการสอน	มากที่สุด ความถี่ (๕)	มาก ความถี่ (๔)	ปานกลาง ความถี่ (๓)	น้อย ความถี่ (๒)	น้อยที่สุด ความถี่ (๑)	ค่าความสำคัญเฉลี่ย $\bar{X}$
๑. โรงเรียนขาดงบประมาณหรือน้อย ไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุในการ ผลิตสื่อ	๓๐	๔๗	๖๒	๔๔	๓๔	๒.๔๗
๒. ขาดความรู้ในการผลิตสื่อ	๗	๒๔	๗๖	๗๓	๓๒	๒.๕๖
๓. ท่านมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มี เวลาในการผลิตสื่อ	๓๘	๖๖	๗๘	๒๘	๖	๓.๔๗
๔. ขาดความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน	๖	๒๔	๗๔	๗๔	๓๐	๒.๕๕
๕. มีความลำบากในการหาวัสดุในการผลิต สื่อ	๑๑	๓๕	๗๗	๖๗	๒๓	๒.๗๓
๖. อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการผลิต ไม่ เพียงพอ	๑๗	๕๕	๖๒	๖๔	๒๐	๒.๙๓
๗. ขาดสถานที่ที่เหมาะสมในการผลิตสื่อ	๘	๒๖	๕๓	๘๒	๕๖	๒.๓๘
๘. ขาดผู้แนะนำในการผลิตสื่อ	๒๒	๔๔	๕๔	๖๑	๒๓	๒.๙๓
๙. ขาดทักษะและประสบการณ์ในการผลิตสื่อ	๑๔	๔๒	๗๔	๕๗	๒๕	๒.๘๗
๑๐. ไม่มั่นใจ เกี่ยวกับสื่อที่ผลิตขึ้นเอง	๑๐	๒๘	๖๑	๗๕	๔๒	๒.๔๘
๑๑. ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร	๑๒	๑๔	๔๔	๖๓	๗๗	๒.๑๔
๑๒. ไม่ทราบแหล่งวัสดุท้องถิ่นที่ใช้ในการผลิต สื่อ	๑	๒๑	๕๖	๗๕	๕๘	๒.๒

จากตาราง ๑๑ ปัญหาในการผลิตสื่อการสอนของครูนั้นปรากฏว่ามีปัญหาอยู่ในระดับกลาง คือ ครูมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ โรงเรียนก็ขาดงบประมาณสนับสนุน ด้านนี้ หรือมีงบประมาณให้ไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุในการผลิตอุปกรณ์ หรือเครื่องมือในการผลิต ไม่เพียงพอ ขาดผู้แนะนำในการผลิต ครูขาดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการผลิตสื่อ มีความลำบากในการหาวัสดุในการผลิตและขาดความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ส่วนที่เป็นปัญหาน้อยได้แก่ การขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ที่เป็นปัญหามากและมากที่สุดปรากฏว่า ไม่มี

ปัญหาในการผลิตสื่อการสอนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม

๑. โรงเรียนมีกิจกรรมพิเศษมาก จึงไม่สามารถจะผลิตสื่อได้ บางครั้งการสอนก็ยังไม่สมบูรณ์เนื่องจากกิจกรรมของโรงเรียนมากเกินไป
๒. ในการผลิตสื่อการสอนครูต้องมีความสามารถ มีฝีมือพอสมควร และเวลาจะต้องอำนวยด้วย เพราะครูส่วนมากนอกจากสอนแล้วยังต้องทำงานธุรการ งานในชั้นเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
๓. ทางโรงเรียนไม่ได้ตั้งงบประมาณสำหรับด้านการผลิตสื่อโดยเฉพาะ ทำให้กิจกรรมด้านนี้เป็นไปได้ยาก ส่วนมากครูต้องใช้ทุนส่วนตัวในการจัดทำ
๔. ครูต้องการสื่อการสอนที่เป็นวัสดุสิ้นเปลือง เป็นจำนวนมาก และต้องใช้เป็นประจำทุกปี แต่ครูไม่สามารถเบิกจากโรงเรียนได้อาจเป็นเพราะโรงเรียนไม่มีนโยบายที่ใช้วัสดุสิ้นเปลือง หรือไม่งบประมาณ สำหรับสื่อประเภทนี้ก็ไม่ทราบทำให้ครูต้องขาดสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ สิ่งโรเนียวต่าง ๆ ที่จะป้อนความรู้ให้นักเรียน
๕. ไม่มีความสามารถในการวาดภาพ ต้องขอความช่วยเหลือจากครูศิลป์ เป็นประจำ
๖. ขาดความรู้ใหม่ ๆ หรือแนวผลิตสื่อใหม่ ๆ
๗. เมื่อผลิตแล้วใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า เพราะไม่มีผู้ดูแลรักษาและที่เก็บ เมื่อสอนใหม่ก็ต้องทำใหม่ทุกครั้ง
๘. จะหาวิธีการอย่างไรให้ผู้สอนทุกคนได้ผลิตสื่อขึ้นใช้บ้าง

๓. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

ตาราง ๑๒ ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

ปัญหาในการใช้สื่อการสอน	มากที่สุด ความถี่ (๕)	มาก ความถี่ (๔)	ปานกลาง ความถี่ (๓)	น้อย ความถี่ (๒)	น้อยที่สุด ความถี่ (๑)	ค่าความสำคัญ เฉลี่ย $\bar{X}$
๑. โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อ การใช้	๑๓	๓๔	๖๑	๗๕	๓๒	๒.๖๓
๒. ขาดผู้แนะนำการใช้	๕	๓๐	๕๔	๔๓	๓๒	๒.๕
๓. หาสื่อที่ตรงจุดมุ่งหมายได้ยาก	๑๓	๓๐	๗๐	๗๕	๓๐	๒.๖๓
๔. ไม่มีเวลาเตรียมการใช้สื่อการสอน	๑๓	๔๒	๗๗	๖๑	๒๕	๒.๘๐
๕. ขาดความรู้ในการใช้สื่อการสอน	๕	๑๐	๕๘	๔๑	๕๓	๒.๑๘
๖. ขาดทักษะและประสบการณ์ในการใช้สื่อ	๕	๑๔	๕๕	๘๙	๕๑	๒.๒๑
๗. มีนักเรียนมากเกินไปไม่เหมาะกับการ ใช้สื่อ	๒๕	๒๙	๕๖	๖๗	๓๙	๒.๖๗
๘. กลัวว่าสื่อการสอนจะเสียหาย	๖	๑๔	๒๗	๗๙	๙๑	๑.๙๑
๙. ไม่ทราบแหล่งบริการสื่อภายนอก โรงเรียน	๑๔	๒๘	๕๕	๗๕	๔๕	๒.๔๙
๑๐. เกิดความยุ่งยากในการใช้สื่อการสอน	๖	๑๑	๕๐	๙๖	๕๒	๒.๑๗
๑๑. สภาพของสถานที่ไม่เหมาะในการใช้สื่อ	๕	๙	๔๔	๘๕	๗๓	๒.๐๑
๑๒. ยุ่งยากในการเคลื่อนย้ายตระเตรียมสื่อ	๙	๑๙	๕๓	๘๑	๕๔	๒.๒๙

จากตาราง ๑๒ แสดงว่าปัญหาในการใช้สื่อการสอนมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้คือ

ครูไม่มีเวลาเตรียมการใช้สื่อการสอน มีนักเรียนมากเกินไปไม่เหมาะกับการใช้สื่อ โรงเรียนมีสื่อ
การสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้และหาสื่อที่ตรงจุดมุ่งหมายได้ยาก ที่เป็นปัญหาน้อย ได้แก่
ขาดผู้แนะนำในการใช้สื่อ ไม่ทราบแหล่งบริการสื่อภายนอกโรงเรียน มีความยุ่งยากในการเคลื่อนย้าย
ตระเตรียมสื่อ สำหรับ เรื่องที่เป็นปัญหามากและมากที่สุดปรากฏว่า ไม่มี

ปัญหาในการใช้สื่อการสอนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม

๑. การใช้สื่อ ประกอบการสอนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก มีปัญหาอยู่ที่ว่าครูไม่ค่อยได้ใช้ จะมีวิธีอย่างไรที่จะกระตุ้นให้ครูได้ใช้สื่ออย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะมีสื่ออยู่แล้ว
๒. ทำอย่างไรที่จะให้คณะครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อ
๓. ขาดผู้ควบคุมหรือผู้แนะนำในการกระตุ้นการใช้สื่อ หรือการประชาสัมพันธ์
๔. สื่อการสอนมีแต่ไม่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพราะผู้บริหารส่วนใหญ่จะใช้เป็นของตัวเอง ไม่เปิดโอกาสให้ครูน้อยได้ใช้ ฉะนั้นจึงดูเหมือนว่าไม่คุ้มค่า
๕. สื่อบางชนิดราคาแพง โรงเรียนไม่กล้านำออกมาใช้จึงได้ใช้ซ้ำไปซ้ำมา ไม่ได้นำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์
๖. การขอยืมยุ่งยากมีขบวนการมาก ต้องเซ็นรับ ส่ง บางครั้งไม่พบเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมสื่อ
๗. ห้องเก็บสื่อในโรงเรียนยังไม่สมบูรณ์ ทำให้การนำไปใช้ไม่ทันการ เพราะขาดกำลังครูที่จะทำหน้าที่โดยตรงในการควบคุม การเก็บสื่อต่าง ๆ มากทำให้ไม่สะดวกต่อการนำไปใช้
๘. นอกจากโรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยแล้วสื่อการสอนยังกระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ เช่น แผนที่อยู่กับหัวหน้ากลุ่มวิชา สปช. ซึ่งมีชั่วโมงสอน ถ้าจะยืมต้องติดต่อล่วงหน้าหลายวัน ศูนย์การเรียนรู้ห้องสื่อบ้าง อยู่ห้องหัวหน้าหมวดวิชาบ้าง เป็นการยากกับการหาสื่อว่าสิ่งนั้นอยู่กับใคร ห้องไหน การจัดเก็บสื่อไม่เป็นระบบนี้เป็นปัญหาหนึ่งที่ทางโรงเรียนควรจะแก้ไข
๙. สื่อการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน และไม่ครบทุกเนื้อหาวิชาการใช้สื่ออย่างเช่น โทรทัศน์ต้องเสียเวลาในการเคลื่อนย้าย เพราะไม่มีห้องโดยเฉพาะ

๔. ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะในการผลิตสื่อการ สอน

ตาราง ๑๓ ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะในการ ผลิตสื่อการ สอน

ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะในการ ผลิตสื่อการ สอน	จำนวน	ร้อยละ
๑. ต้องการให้ผู้ช่วยผลิตสื่อหรือฝ่ายผลิตสื่อการ สอน	๒๐๒	๙๒.๖๖
๒. ต้องการให้มีการฝึกอบรมการผลิตสื่อ	๑๖๔	๗๕.๒๕๒
๓. ต้องการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการ สอน	๑๔๖	๖๖.๔๙
๔. ต้องการสถานที่ผลิตสื่อการ สอนที่เหมาะสม	๑๐๙	๕๐.๐๐
๕. ควรมีศูนย์บริการผลิตสื่อการ สอนในโรงเรียน	๑๙๒	๘๘.๐๙
๖. ควรมีศูนย์บริการผลิตสื่อการ สอนในกลุ่มโรงเรียน	๑๓๓	๖๑.๐๐
๗. ควรมีศูนย์บริการผลิตสื่อการ สอนของสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอหรือของจังหวัด	๘๔	๓๘.๕๓
๘. ต้องการทราบแหล่งบริการผลิตสื่อการ สอนอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง	๑๕๙	๗๒.๖๖
๙. โรงเรียนควรจัดการผลิตสื่อการ สอนให้เพียงพอ	๑๖๐	๗๓.๓๙
๑๐. จัดหาผู้มีความรู้ความสามารถด้านสื่อการ สอน คอยแนะนำการผลิต	๑๖๔	๗๕.๒๕๒
๑๑. โรงเรียนควรมีเครื่องมือในการผลิตสื่อให้เพียงพอ	๑๖๙	๗๗.๕๒
๑๒. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสื่อ	๑๕๖	๗๑.๕๕
๑๓. โรงเรียนควรมีโครงการหาทุนเพื่อการผลิตสื่อการ สอน	๑๓๙	๖๓.๗๖

จากตาราง ๑๓ แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีความต้องการให้ผู้ช่วยผลิตสื่อหรือฝ่ายผลิตสื่อการ สอน รองลงมาคือ การจัดให้มีศูนย์บริการผลิตสื่อการ สอนในโรงเรียน โรงเรียนควรมีเครื่องมือในการผลิตสื่อให้เพียงพอ จัดหาผู้มีความรู้ความสามารถในด้านสื่อการ สอน คอยแนะนำการผลิตและต้องการให้มีการฝึกอบรมการผลิตสื่อ

ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะ เกี่ยวกับการแก้ปัญหาการผลิตสื่อการสอน ของผู้ตอบแบบสอบถาม
เพิ่มเติม

๑. ควรให้มีการอบรมการผลิตสื่ออย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละครั้ง

๒. หลังจากที่ได้อบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อแล้ว ควรจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มี
ส่วนร่วมในการผลิตด้วย

๓. ควรจัดอุปกรณ์การผลิตสื่อให้เพียงพอ

๔. ควรจัดให้มีการอบรมการผลิตสื่อ และทำสื่อขายในรูปแบบต่าง ๆ ในราคาถูก

๕. สื่อที่ผลิตแต่ละชิ้นควรมีคู่มือ และวิธีใช้ นอกจากนี้ควรจัดสาธิตวิธีการอย่างน้อยปีละ

๒ ครั้ง

๖. สื่อบางชนิดต้องการความสวยงามและเทคนิคการทำโดยเฉพาะ ดังนั้นควรมีครู
ผู้มีความสามารถช่วยแนะนำหรือผลิตให้

๗. ต้องการผู้แนะนำการผลิตสื่อประเภทเคลื่อนไหวได้ เพราะจะทำให้เด็กเกิดความตื่นเต้น
และสนใจ เรียนมากขึ้น

๘. สื่อการเรียนส่วนมากมีแต่การฝึกภาพเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งภาพพิมพ์ซึ่งมีมากเกินไป
ควรมีหุ่นจำลองที่ดู เหมือนของจริงให้มากจะดี

๙. สื่อที่ผลิตควรใช้ได้ เหมาะและสะดวก เช่น มีที่ยึดเหนี่ยวได้ดี สำหรับใช้ห้อย แขน
ได้สะดวกด้วย

๑๐. วัสดุที่ใช้ผลิตสื่อควรมั่นคงถาวร ใช้ได้นานคุ้มค่า เพราะสื่อบางชนิดใช้เพียงครั้ง
สองครั้งก็ชำรุดเสียหาย

๑๑. สื่อบางชนิดถ้าผลิตเองราคาแพง ถ้าหากซื้อในลักษณะเดียวกันนี้จะถูกกว่า

๑๒. ถ้าครูทุกคนสามารถหาว่าทุกปีตนเองจะสอนประจำวิชาใดวิชาหนึ่ง จะทำให้การผลิตสื่อ
ได้ผลดีกว่าการเปลี่ยนวิชาสอนบ่อย ๆ ในปีหนึ่ง ๆ

๑๓. ส่วนมากครูจะไม่มีเวลาผลิตสื่อ ต้องการให้มีศูนย์ผลิตสื่อขึ้นมาช่วยหรือให้ยืม โดย
ให้ตรงกับบทเรียน และให้มีคุณภาพดีใช้ได้สะดวกคงทนถาวร

๑๔. ควรมีหน่วยงานบริการการผลิตสื่อให้ครูครูที่สอน ถ้า เป็นไปได้ผลิตให้ครบทุกวิชา
ทุกเนื้อหา ทุกบทเรียนจะดีมาก

๑๕. สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวกับการผลิตสื่อ ถ้าไม่สามารถผลิตสื่อให้ได้ก็ควรจัดพิมพ์เอกสาร จัดหาหนังสือ วารสาร คู่มือ เกี่ยวกับการผลิตสื่อให้ครูสามารถผลิตตามได้ หรือผลิตต้นแบบแจกตาม โรงเรียน เพื่อจะได้ผลิตตามแบบได้

๑๖. ควรมีสื่อต้นแบบทุก เรื่องและทุกกลุ่มวิชา

๑๗. โรงเรียนควรมีผู้ทำสื่อการสอนโดยเฉพาะเพียงด้านเดียว หรือลดชั่วโมงสอนลง

๑๘. เรื่องการผลิตสื่อไม่ควรให้โรงเรียนเป็นผู้แก้ปัญหาแต่ฝ่ายเดียว บุคคลหรือสถาบัน ที่มีอำนาจ ที่มีความสามารถสูงกว่าโรงเรียนควรนำปัญหาไปช่วยกันแก้ไข

๑๙. ควรให้วิทยาลัยครูเป็นผู้ผลิตสื่อ เพราะมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรดี และมีนักศึกษาฝึกสอนพร้อมอยู่แล้ว เมื่อผลิตแล้วก็ส่งไปตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อหาคุณภาพ หรือใช้ให้เกิดประโยชน์โดยตรงก็ได้ ทำให้ไม่เกิดการสูญเสียเปล่าทางการศึกษา

๒๐. ต้องการรับบริจาคปฏิทินเก่า ๆ หรือหนังสือวารสารรายสัปดาห์ที่อ่านแล้ว การดูต่าง ๆ ซึ่งนำมาเป็นสื่อการสอนได้ก็มีประสิทธิภาพ ราคาถูก ไม่ต้องลงทุนทำมาก ไม่เสียเวลาในกาฉานั่งวาด ระบายสี ซึ่งภาพประวัติศาสตร์ สถานที่สำคัญ จะได้จากปฏิทินเก่าทุกแบบ

๕. ความคิดเห็นและข้อ เสนอแนะในการใช้สื่อการสอน

ตาราง ๑๔ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
๑. ต้องการให้ผู้ช่วยในการใช้สื่อการสอนตามความเหมาะสม	๑๓๓	๖๑.๐๐
๒. ต้องการให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน	๑๕๑	๖๔.๒๖
๓. ต้องการให้มีหน่วยบริการและให้ความสะดวกในการใช้สื่อการสอน	๑๘๐	๘๖.๕๖
๔. ต้องการสถานที่ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม	๑๐๒	๔๖.๗๘
๕. โรงเรียนควรมีสื่อการสอนที่จำเป็น	๑๗๒	๘๓.๘๙
๖. ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถในด้านสื่อการสอนคอยให้คำแนะนำการใช้สื่อการสอนที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ	๑๖๘	๘๑.๐๖
๗. ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมในการใช้สื่อการสอน	๑๕๑	๖๔.๒๖
๘. ควรจัดให้มีวารสารหรือสิ่งพิมพ์ ที่ให้ความรู้ด้านข่าวสารการใช้สื่อ และแนะนำสื่อ หรือเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ครูอยู่เสมอ	๑๘๑	๘๓.๐๒
๙. ควรจะมีฝ่ายซ่อมบำรุงสื่อการสอน	๑๘๖	๘๕.๓๒

จากตาราง ๑๔ แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรจะมีฝ่ายซ่อมบำรุงสื่อการสอน ควรจัดให้มีวารสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้ด้านข่าวสาร การใช้สื่อ และแนะนำสื่อ หรือเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ครูอยู่เสมอ และต้องการให้มีหน่วยบริการ และให้ความสะดวกในการใช้สื่อการสอน

ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะ เกี่ยวกับการแก้ปัญหาการใช้สื่อการสอนของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพิ่มเติม

๑. ควรมีการแนะนำในการใช้สื่อให้มาก และเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการใช้ด้วย
๒. ใช้การประชาสัมพันธ์ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้เห็นความสำคัญของการผลิต การใช้สื่อ
๓. ให้ฝ่ายบริหารมีส่วนเกี่ยวข้อง กำกับดูแล กำหนดมาตรการใช้สื่อให้สม่ำเสมอด้วย
๔. ครูผู้สอนจะใช้สื่อการสอนได้ดีจะต้องรู้วิธีใช้ได้ถูกต้อง และมีความรู้เรื่องที่จะสอนได้ดี

พอสมควร

๕. ควรมีสถานที่เก็บรักษาสื่อ สิ่งพิมพ์ ที่เหมาะสม และสะดวกต่อการนำมาใช้
๖. สื่อการสอนบาง เรื่องควรมีคำแนะนำการใช้แนบอยู่ด้วย (สื่อใหม่ ๆ แปลก ๆ)
๗. สื่อการสอนบางชนิด ไม่เหมาะสมกับกาลสมัย ถ้าใช้วิดีโอและโทรทัศน์จะมีประโยชน์มาก

แต่ก็มีราคาแพง

๘. สื่อบางชนิด ไม่ควรอยู่ในศูนย์ เพราะว่าผู้สอนไม่มีเวลาไปยืม

ปัญหาและข้อ เสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิต และการใช้สื่อการสอนของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพิ่มเติม

๑. ถ้าผู้บริหารเห็นความสำคัญเกี่ยวกับ เรื่องสื่อของครูกับความต้องการทั้งหมดที่ผู้วิจัย เสนอมา นี้ ก็ไม่มีปัญหา แต่ปัญหาในปัจจุบันนั้นเนื่องจากผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนและสนใจอย่างจริงจัง ครูจึง ต้องแบกรับทุกอย่าง ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจ

๒. โรงเรียนมีศูนย์สื่อการเรียนการสอน แต่ไม่ได้ทำตามจุดประสงค์ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรในหน่วยงานของท่านหรือสถาบันของท่านที่เกี่ยวข้องในด้านนี้มา เยี่ยมให้คำแนะนำ เจ้าหน้าที่ ศูนย์ที่โรงเรียนจะเป็น พระคุณอย่างมาก

๓. ที่เก็บสื่อมีไม่เพียงพอ จึงทำให้สื่อชำรุดเสียหายได้กว่า เวลาอันควร
๔. ผู้บริหารได้สนับสนุนการผลิต การใช้สื่ออยู่แล้ว แต่ไม่ได้ผลจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร
๕. ควรมีศูนย์บริการสื่อการสอนในกลุ่มโรงเรียน เพื่อเป็นสื่อต้นแบบแล้วนำมาทำกันในกลุ่ม
๖. ควรให้ทางราชการจัดสรรบรรจุเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะ แยกจากครูสอนประจำการ

และประจำวิชา

๗. ทุกโรงเรียนควรมีเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้มีวิสัยทางเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อบริหารงานด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะ

๘. ควรมีผู้ประสานงานหาแหล่งและบริการจัดหาสื่อภายนอกโรงเรียน

๙. ต้องการให้มีการรวบรวมรายชื่อสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่มากมายในโรงเรียนที่อยู่กับครูประจำชั้น หัวหน้าหมวด มาทำบัญชีให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกแก่การขอยืมและทราบแหล่งสรุปคือมีศูนย์ผลิตและบริการสื่อตนเอง

๑๐. ควรมีรายการสื่อการสอนที่ทุกห้องเรียนจำเป็นต้องมีประจำห้องเรียน

๑๑. ควรจัดห้องศูนย์สื่อที่มีอยู่ ให้บริการครูได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว

๑๒. ควรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน

๑๓. ควรจะมีสื่อการสอนที่ทันสมัย และทันเหตุการณ์

๑๔. ควรมีการประชุมชี้แจงในการจัดหาสื่อการสอนให้คณะครูทราบทุกคน

๑๕. ควรจะมีศูนย์บริการสื่อการสอนในระดับชาติ ให้สนองความต้องการทางการเรียนการสอนได้อย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพ แทนที่จะต่างคนต่างทำ ซึ่งสิ้นเปลืองเวลา แรงงาน เศรษฐกิจ โดยส่วนรวม ทั้งยังเป็นผลให้เยาวชนของชาติมีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ได้ใกล้เคียงกันยิ่งขึ้น

กว่าการผลักดันให้ เป็นหน้าที่ของครูโดยลำพัง

๑๖. หลักสูตรในปัจจุบัน สื่อการสอนมีความสำคัญมากต่อการที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครูผู้สอนทุกคนตระหนักถึงความสำคัญนี้เป็นอย่างดี แต่เมื่อไม่ได้รับการสนับสนุนทางนโยบาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ (งบประมาณ) ครูก็ทำอะไรไม่ได้ จึงต้องทำกันตามมีตามเกิด

ปัจจุบันมีสิ่งที่ครูใช้ส่วนใหญ่ได้แก่ รูปภาพ ซึ่งมีขายทั่วไป และครูต้องซื้อหามาใช้สอนด้วยเงินจำนวนตัว เป็นการเพิ่มปัญหาเศรษฐกิจขึ้นอีก โดยเฉพาะตามปกติก็เป็นทีทราบอยู่แล้วว่าการเงินของครูชั้นผู้น้อยอยู่ในขั้นย่ำแย่อยู่แล้ว จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะได้รับการนำเสนอต่อผู้มีอำนาจ เพื่อยกระดับไป เพื่อช่วยแก้ปัญหา

บทที่ ๔

สรุป อภิปราย และข้อ เสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อศึกษาปัญหา เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อหาข้อ เสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา การผลิต และการใช้สื่อการสอนของครู
ผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจากครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๖ โรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๒๔ โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
จากครูแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ ๑๐% ของจำนวนครูทั้งหมดของแต่ละโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน ๒๑๘ คน จากจำนวนครูทั้งสิ้น ๒๑๘๖ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ชนิดต่าง ๆ เช่น
แบบเลือกตอบ เต็มคำ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า เมื่อสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วก็นำไปให้
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามแล้วก็นำไปทดลองใช้ (Try-Out)
กับกลุ่มครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีของ
Cronbach แล้วจึงจะนำไปใช้สำรวจต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงคุณภาพแล้ว จำนวน ๒๕๐ ชุด แจกจ่ายเพื่อหาข้อมูลตามโรงเรียนเป้าหมายทั้งหมด ๓๖ โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน ๒๖๗ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๓๕ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด แล้วคัด เลือกแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ที่สุดของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตสื่อการสอน และปัญหาการใช้สื่อการสอน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมา รวบรวมและให้คะแนนตามอัตราส่วนประมาณค่า ๕ ช่อง และรวมผลลัพธ์ที่ได้ทั้งหมดของแต่ละข้อคำถามมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เป็นค่าความสำคัญของข้อนั้น ๆ

ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิต และการใช้สื่อการสอนนั้น เมื่อรวมคะแนนของแต่ละข้อแล้วก็หาคัด รวบรวมร้อยละ ข้อใดมีอัตราส่วนของคะแนนมากก็จัด เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สำคัญที่จะสามารถนำไปแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ หรือถือว่าเป็นความต้องการของประชากร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ปัญหาการผลิตสื่อการสอน ปรากฏว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ครูมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนการผลิต หรือถ้ามีงบประมาณก็ไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุการผลิตอุปกรณ์ หรือเครื่องมือในการผลิตไม่เพียงพอ ขาดผู้แนะนำในการผลิต ขาดความรู้ ขาดทักษะ และประสบการณ์ในการผลิตสื่อ ได้รับความลำบากในการหาวัสดุในการผลิต และขาดความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ส่วนที่เป็นปัญหาน้อย ได้แก่ ปัญหาไม่ทราบแหล่งวัสดุในท้องถิ่นที่ใช้ในการผลิตสื่อ และการขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา สำหรับข้อปัญหาที่เป็นปัญหามาก และมากที่สุด ปรากฏว่าไม่มี

๒. ปัญหาการใช้สื่อการสอนปรากฏว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ครูไม่มีเวลา เตรียมการใช้สื่อการสอน มีนักเรียนมากเกินไปไม่เหมาะกับการใช้สื่อ โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้ และหาสื่อที่ตรงจุดมุ่งหมายได้ยาก ที่เป็นปัญหาน้อย ได้แก่ ขาดผู้แนะนำในการใช้สื่อ ไม่ทราบแหล่งบริการภายนอกโรงเรียน มีความยุ่งยากในการเคลื่อนย้ายเตรียมสื่อ สำหรับเรื่องที่เป็นปัญหามากและมากที่สุด ปรากฏว่าไม่มี

๓. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิตสื่อการสอน ปรากฏว่าครูมีความต้องการให้มีผู้ช่วยผลิตสื่อ หรือให้มีฝ่ายผลิตสื่อการสอนโดยเฉพาะ ควรจัดให้มีศูนย์บริการผลิตสื่อการสอนในโรงเรียน และโรงเรียนควรมีเครื่องมือในการผลิตสื่อให้เพียงพอ จัดหาผู้มีความรู้ความสามารถด้านสื่อการสอน จอยแนะนำการผลิตสื่อ ควรจัดการฝึกอบรมการผลิตสื่อ และผลิตสื่อการสอนให้เพียงพอแก่ความต้องการของครูในโรงเรียน

๔. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอน ผลการวิเคราะห์ในเรื่องนี้ปรากฏว่า ครูมีความเห็นว่าโรงเรียนควรมีฝ่ายซ่อมบำรุงสื่อการสอนโดยเฉพาะ ควรจัดให้มีวารสารหรือสิ่งพิมพ์ ที่ให้ความรู้ด้านข่าวสารการใช้สื่อ จัดให้มีการแนะนำสื่อหรือเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ครูอยู่ เสมอ ต้องการให้มีหน่วยบริการและให้ความสะดวกในการใช้สื่อการสอน

อภิปรายผล

๑. ปัญหาการผลิตสื่อการสอน

จากผลการวิจัยปัญหาในการผลิตสื่อการสอน พบว่า ครูมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ โรงเรียนขาดงบประมาณในการผลิต หรือถ้ามีก็มีน้อยไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุในการผลิต อุปกรณ์หรือ เครื่องมือในการผลิต ไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ ขาดทักษะ และประสบการณ์ในการผลิตสื่อ ขาดผู้แนะนำในการผลิต มีความลำบากในการหาวัสดุการผลิต และขาดความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน

ในปัญหาแรกที่ว่าครูมีภาระในการสอนมากทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ หมายความว่ารวมถึงการมีภาระกิจอื่น ๆ อีก เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร งานในชั้นเรียน งานทะเบียนนักเรียน การตรวจงานนักเรียน และงานธุรการอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนมอบหมาย ถึงแม้ว่าครูส่วนใหญ่จะมีชั่วโมงสอนอยู่ในระดับปานกลาง (๑๖ - ๒๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์) แต่ก็ไม่ทำให้ครูมีเวลาว่างพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนได้มอบหมายภาระกิจอื่นเพื่อชดเชยชั่วโมงว่างของครู

ในการรวบรวมข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เพิ่มเติมมาพบว่า ส่วนมากจะมีปัญหาเรื่อง การมีภาระกิจ มีกิจกรรมมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ ส่วนปัญหาเรื่องงบประมาณ มีไม่เพียงพอสำหรับการซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต นับว่าเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาช้านานแล้ว ดังเช่น ผลการวิจัยของ ถาวร สายสืบ (ถาวร สายสืบ ๒๕๑๗ : ๕๐) ของดวงพร เปรมโยธิน (ดวงพร เปรมโยธิน ๒๕๑๓ : ๑๔๗) พบว่า ปัญหาหนึ่งในการผลิตสื่อทัศนวัสดุ ได้แก่ การขาดงบประมาณและ เครื่องมือในการผลิตจะเห็นว่างานวิจัยนี้ได้ผ่านมาเป็นเวลา ๑๐ กว่าปีมาแล้ว ปัญหานี้ก็ยังคงมีอยู่และครูผู้สอนส่วนมากก็ยังคงใช้ทุนส่วนตัวซื้อวัสดุอุปกรณ์มาผลิตสื่อใช้ประกอบการสอนของตนเองอยู่ เนื่องจากสิ่งของที่ทางโรงเรียนแจกจ่ายให้มันไม่เพียงพอ และปัญหานี้มีผู้น้อยโรงเรียนที่ไม่มีปัญหาหรือน้อย เนื่องจากเป็นโรงเรียนอยู่ในโครงการทดลองทางวิชาการต่าง ๆ ซึ่งได้รับงบประมาณรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ หรือสื่อสำเร็จรูปมากเป็นพิเศษ

ปัญหาคือมาคือ ครูขาดความรู้ ขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ในการผลิตสื่อ และขาดผู้แนะนำในการผลิต จากการสำรวจพบว่า มีครูที่เคยได้รับการอบรมการผลิตสื่อเป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔๐ ของจำนวนครูทั้งหมด แสดงว่าครูส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมการผลิตสื่อมาแล้ว ซึ่งมี ความหมายรวมถึงการที่เคยรับการศึกษอบรมในสถานศึกษา และหลังการเข้ารับราชการแล้ว แต่ที่ยัง เป็นปัญหายู่อาจ เป็นเพราะว่าครูเคยได้รับการอบรมมานานแล้ว อาจทำให้ลืมเลือนได้หรือได้รับการอบรมน้อยครั้งและเป็นบางวิชาเท่านั้น จึงทำให้ครูไม่มีทักษะเท่าที่ควร ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าครูที่ได้รับการอบรมบ่อยครั้ง (๒ ครั้งขึ้นไป) มีเพียงร้อยละ ๒๔.๔๖ ของครูที่เคยได้รับการอบรมทั้งหมด และส่วนใหญ่จะเป็นครูทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาและเป็นครูพิเศษสอนเฉพาะวิชา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าจัดให้มีการอบรมกลุ่มย่อยขึ้นภายในโรงเรียนบ่อยครั้ง และหลายวิชาอาจจะลดปัญหาได้ ซึ่งให้ครูที่ได้รับการฝึกอบรมจากกลุ่มโรงเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานอื่นมาเป็นวิทยากร ก็จะทำให้ครูในโรงเรียนมีประสบการณ์ด้านนี้ยิ่งขึ้น ซึ่งก็มีหลายโรงเรียนได้จัดกระทำกันอยู่ โดยเฉพาะหน่วยงานที่จัดอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอนแก่ครูมากกว่าหน่วยงานอื่นในขณะนี้ได้แก่ กลุ่มโรงเรียน อันดามันรองลงมาคือ สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนอยู่ในอันดับที่ ๓ ถ้าโรงเรียนจัดการอบรมเสียเองดังกล่าว ก็จะทำให้โรงเรียนเป็นหน่วยงานสำคัญที่ให้การอบรมแก่ครู ปัญหาขาดทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ ก็จะลดน้อยลง ส่วนครูผู้ที่จะให้คำแนะนำในการผลิตสื่อก็อาจจะได้จากครูที่ได้ไปรับ

การอบรม หรือครูที่มีความรู้พิเศษทางด้านวิชาชีพต่าง ๆ และครูโสตทัศนศึกษา หรือเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งครูประเภทหลังนี้จากการสำรวจพบว่ามีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับสถานศึกษาต่าง ๆ แต่คงไม่เป็นปัญหามาก เพราะครูส่วนใหญ่มีวุฒิระดับปริญญาตรี และวุฒิที่มากกว่าวุฒินั้น ๆ ได้แก่ กศบ. กับวุฒิ ค.ม. ซึ่งหลักสูตรเหล่านี้ได้แทรกความรู้ด้านโสตทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้แล้ว

ปัญหาครูมีความลำบากในการหาวัสดุในการผลิต อาจจะทำให้เกิดจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้
 ประการแรก ไม่มีเวลาในการหาวัสดุอาจจะเนื่องมาจากมีภาระในการสอนและภาระกิจทางบ้านมาก
 ประการที่ ๒ ไม่มีทุนในการซื้อวัสดุ ประการแรกนี้อาจจะเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากปัญหาข้างต้นดังกล่าวมาแล้ว ประการสุดท้าย แหล่งวัสดุอุปกรณ์ใกล้ ส่วนปัญหาการขาดแคลนวัสดุคงจะไม่มี เพราะสภาพท้องถิ่นเป็นชุมชนเมือง วัสดุอุปกรณ์ส่วนมากอยู่ตามร้านค้าต่าง ๆ ซึ่งเมื่อผู้ทั่วไปเมื่อต้องการก็ไปซื้อหาได้หรืออาจจะจัดตั้งร้านค้าสหกรณ์ขึ้นภายในโรงเรียนก็ได้ ครู นักเรียนก็จะได้รับความสะดวกยิ่งขึ้นในการซื้อหาวัสดุในการผลิตสื่อ ส่วนปัญหาการขาดความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานนั้น อาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ คือ สาเหตุจากครูขาดทักษะหรือไม่มีความสามารถในการผลิต ครูไม่มีเวลาให้ความช่วยเหลือ หรือเกิดจากการขาดมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกัน ในกรณีต่าง ๆ นี้ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการอบรมสร้างสัมพันธ์ภาพให้เกิดขึ้นในคณะครู ให้มีการร่วมมือกันในงานกิจกรรมต่าง ๆ เป็นหนทางแก้ปัญหานี้ได้

๒. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

จากผลการวิจัยปัญหาในการใช้สื่อการสอน พบว่า ครูไม่มีเวลาเตรียมการใช้สื่อการสอน มีนักเรียนมากเกินไปไม่เหมาะกับการใช้สื่อ โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้ และหาสื่อที่ตรงจุดมุ่งหมายได้ยาก ครูไม่มีเวลาเตรียมการใช้สื่อการสอน อาจเป็นเพราะว่ามีภาระในการสอนมาก และทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่นเดียวกับข้อหนึ่งที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมสื่อ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าสื่อที่มีอยู่แล้วในห้องเรียนหรือในห้องสื่อก็คงไม่เสียเวลามากในการเตรียม เช่น พวกสื่อที่เป็น กระดาษ บัตรคำ รูปภาพ แผนที่ สิ่งอื่น ๆ ถ้าเป็นเครื่องฉาย เครื่องเสียง ก็ต้องเสียเวลาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย สื่อเหล่านี้ถ้ามีการเตรียมการล่วงหน้าแล้วก็จะไม่ทำให้เสียเวลามาก

การเตรียมสื่อในห้องปฏิบัติการ ศูนย์การเรียนรู้หรือห้องฝึกงานต่าง ๆ ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ไว้ให้พร้อม ถ้าไม่พร้อมการเรียนการสอนก็ดำเนินไปไม่ได้ หรือได้ไม่ตรงตามจุดมุ่งหมาย การเตรียมสื่อการสอนเป็นงานชนิดเดียวกันกับการเตรียมการสอน ซึ่งครูจะต้องเตรียมการสอนล่วงหน้าอยู่แล้ว ครูจะต้องทราบว่าวันต่อไปหรือสัปดาห์ต่อไปจะสอนอะไร จะใช้สื่อการสอนอะไรบ้าง จะเน้นงาน ๒ อย่างนี้จะต้องเตรียมพร้อม ๆ กัน นอกจากว่าขาดแคลนสื่อหรือสื่อยังไม่สำเร็จรูปรึ้งจะต้องเสียเวลาในการผลิต

ปัญหาที่นักเรียนมากในชั้นเรียนไม่เหมาะกับการใช้สื่อ ปัญหาหมายถึงสื่อบางประเภทที่มีขีดความสามารถเฉพาะกับผู้เรียนกลุ่มน้อย ถ้ามีนักเรียนหลายกลุ่มต้องใช้สื่อนี้หลายชุด ถ้าสื่อไม่เพียงพอก็จะทำให้เกิดปัญหาในการใช้สื่อ ฉะนั้นจะต้องใช้สื่อให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ปัญหาต่อไปคือโรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีทุนน้อยหรือขาดงบประมาณที่จะซื้อหรือผลิตให้เพียงพอแก่การใช้ บางโรงเรียนอาจจะมุ่งซื้อวัสดุที่จำเป็น ซึ่งส่วนมากจะเป็นวัสดุสิ้นเปลือง เช่น กระดาษ สมุด ดินสอ หมึกพิมพ์ ก็จะไม่เหลือถาวรไว้ใช้ในโรงเรียน เมื่อโรงเรียนขาดแคลนสื่อ ปัญหาการเลือกสื่อที่ตรงกับจุดมุ่งหมาย ตรงกับเรื่องที่จะสอนก็ตามมา เพราะสื่อมีน้อย บางครั้งในร้านค้าเกี่ยวกับเครื่องเขียนแบบเรียนก็ยังขาดแคลนหาซื้อไม่ได้ตามต้องการ ฉะนั้นถ้าจัดให้มีการผลิตสื่อที่จำเป็นขึ้นใช้ มีผู้คอยให้คำแนะนำการใช้ ชี้แนะถึงแหล่งสื่อว่ามีอยู่ที่ไหน ให้บริการอย่างไร ก็จะลดปัญหาลงได้

สรุป

ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอน ในด้านการผลิตครูส่วนมากมีภาระหน้าที่ในการสอนและทำกิจกรรมต่าง ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ งบประมาณจากทางโรงเรียนที่จะสนับสนุนการผลิตก็น้อยไม่เพียงพอ และครูยังขาดความรู้ ทักษะ ขาดประสบการณ์ และผู้นำในการผลิตสื่ออีกด้วย ในด้านการใช้สื่อการสอนครูไม่มีเวลาในการเตรียมสื่อการสอนในชั้นเรียน มีนักเรียนมากไม่เหมาะในการใช้สื่อ สื่อการสอนในโรงเรียนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้ และหาสื่อให้ตรงจุดมุ่งหมายในการสอนยาก อย่างไรก็ตามปัญหาต่าง ๆ นี้อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นปัญหาระดับปานกลาง คืออยู่ในช่วงค่าเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๑ - ๓.๕๐ ส่วนระดับที่ไม่เป็นปัญหา เป็นปัญหามาก และมากที่สุด ปรากฏว่าไม่มีทั้ง ๒ ปัญหาทั้งนี้อาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ คือ

๑. โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนส่วนกลางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และใช้เป็นโรงเรียนทดลองหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๑๐ โรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนนี้จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ครู นักเรียน และสื่อการสอน ฉะนั้น โรงเรียนเหล่านี้จึงไม่มีปัญหาด้านการผลิตการใช้สื่อหรือมีน้อย

๒. ครูส่วนมากอายุอยู่ในระดับปานกลาง คือมีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี มีอายุราชการระหว่าง ๑๑ - ๒๐ ปี และมีวุฒิปริญญาตรี สรุปได้ว่าครูส่วนมากมีอายุอยู่ในวัยกลางคน ซึ่งเป็นวัยที่มีความขยันขันแข็งในการทำงานประกอบกับมีความรู้สูง ประสบการณ์มาก และส่วนมากเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตการใช้สื่อมาแล้ว จึงทำให้ครูมีสมรรถภาพในการทำงานสูง ปัญหาในการผลิต การใช้สื่อการสอนจึงมีน้อย

๓. โรงเรียนทุกโรงตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรทางการศึกษามีมากที่สุด ที่จะเอื้ออำนวยให้ครูได้รับความสะดวกในการหาวัสดุ อุปกรณ์ มาผลิตสื่อ หาแหล่งบริการสื่อได้อย่างทั่วถึง ทำให้ปัญหาการผลิตสื่อและใช้สื่อการสอนมีน้อย

๔. โรงเรียนมีจำนวนน้อยโรง คือมีทั้งสิ้น ๓๖ โรงเรียน ทำให้การบริหารควบคุมดูแลการเรียนการสอนของครูได้ทั่วถึง และมีหน่วยศึกษานิเทศคอยให้การอบรมด้านวิชาการอยู่เสมอ รวมทั้งการอบรมเกี่ยวกับการผลิตการใช้สื่อด้วย จึงทำให้ปัญหาในการผลิต การใช้สื่อการสอนไม่มีมากดังกล่าว

๓. ความคิด เห็นและข้อเสนอแนะในการผลิตสื่อการสอน

ข้อเสนอแนะอันดับแรกของครู ได้แก่ ครูต้องการให้ผู้ช่วยผลิตสื่อการสอน ข้อนี้อาจจะหมายถึงช่วยกันผลิต ช่วยแนะนำการผลิต หรือบริการผลิตให้ หรือหมายถึงทุกอย่างที่กล่าวมานี้ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าจะเป็นแนวทางที่จะแก้ปัญหา ครูไม่มีทักษะการผลิตสื่อ ไม่มีเวลาในการผลิต โรงเรียนขาดแคลนสื่อได้ เพียงแต่ว่าจะหาบุคคลทำหน้าที่นี้ได้อย่างไร เนื่องจากโรงเรียนไม่มีตำแหน่งที่จะบรรจุให้ด้านนี้เลยแนวทางแก้ไข ก็คือ แต่งตั้งครูในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถในการผลิต ทำหน้าที่นี้โดยลดชั่วโมงสอนลง

ศูนย์สื่อการเรียนหรือศูนย์บริการผลิตสื่อเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนจะขาดไม่ได้ เพราะ ศูนย์นี้จะเป็นแหล่งผลิต เก็บ และบริการสื่อ ถ้าศูนย์สื่อมีความพร้อมคือ พร้อมทั้ง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และบุคลากร ก็จะสามารถดำเนินการผลิตได้ตามโครงการ

การจัดฝึกการอบรม การผลิตสื่อเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู จากการสำรวจพบว่าครูส่วนมาก เคยได้รับการอบรมการผลิตสื่อมาแล้ว แต่ส่วนใหญ่จะได้รับการอบรมปีละ ๑ ครั้ง หรือหลาย ๆ ปี ต่อครั้ง ซึ่งนับว่าจำนวนครั้งในการอบรมยังน้อยอยู่ เพราะครูที่ได้รับการอบรม ๑ ครั้งต่อ ๑ ปี จะได้รับความรู้ ๑ เรื่อง หรือ ๑ วิชา แต่ในการทำงานจริงจะต้องสอนหลายเรื่อง หลายวิชา ประสบการณ์และทักษะในการผลิตจึงมีน้อย ฉะนั้นน่าจะจัดให้มีการอบรมบ่อยครั้งขึ้น

๔. ความคิด เห็นและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอน

ครูมีความเห็นและข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรมีฝ่ายซ่อมบำรุงสื่อการสอนโดยเฉพาะ ควรจัดให้มีวารสาร สิ่งพิมพ์ ที่ให้ความรู้ด้านข่าวสาร การใช้สื่อ จัดให้มีการแนะนำสื่อ หรือเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ ต้องการให้มีหน่วยบริการและให้ความสะดวกในการใช้สื่อการสอน ทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะเป็นหน้าที่ของศูนย์สื่อการเรียนหรือศูนย์บริการสื่อของโรงเรียน คือนอกจาก จะผลิตและบริการแล้วยังรวมถึงงานอีกหลาย ๆ ด้านที่เกี่ยวกับสื่อ เช่น ซ่อมบำรุง จัดหาสื่อภายนอก โรงเรียน จัดหาวารสาร สิ่งพิมพ์ หรือออกวารสาร จุลสาร จัดทำโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อ เช่น โครงการอบรมการผลิต การใช้สื่อ จะเห็นว่าศูนย์สื่อมีความสำคัญต่อการใช้สื่อเป็นอย่างมาก

จากการพิจารณาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนก็พอจะมองเห็นแนวทางการแก้ปัญหาได้ ถ้าได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากทุกฝ่าย เช่น ครูผู้สอน ผู้บริหาร และหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องในด้านนี้นำปัญหาไปศึกษาหาสาเหตุแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลง

ข้อเสนอแนะ

๑. การผลิตสื่อการสอน

๑.๑ ใช้เวลาว่างในการผลิตสื่อ โดยลดภาระกิจและกิจกรรมลง หรือใช้เวลานอกเหนือจากเวลาราชการ

๑.๒ จัดให้มีการผลิตสื่อกลุ่มย่อยของครูประจำกลุ่มวิชาในโรงเรียน โดยใช้เวลา ๒ - ๓ ชั่วโมง หรือนอกเวลาราชการ

๑.๓ เพิ่มงบประมาณด้านการผลิตสื่อ เพื่อให้มหาวิทยาลัยหรือศูนย์สื่อการสอนได้ผลิตสื่อ จัดทำ บำรุง และซ่อมแซมสื่อ ได้ตามโครงการ

๑.๔ จัดให้มีการอบรมให้ความรู้และทักษะด้านการผลิตสื่อขึ้น ไม่ว่าในระดับกลุ่มหรือ โรงเรียนโดยขอความร่วมมือจากวิทยากรในท้องถิ่น

๑.๕ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อ ประจำศูนย์สื่อ เพื่อที่จะ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลช่วยแนะนำการผลิตการใช้ จัดการอบรม จัดทำ ซ่อมแซมสื่อ และทำโครงการต่าง ๆ ของศูนย์ ให้ดำเนินการไปตามจุดมุ่งหมาย

๑.๖ เผยแพร่ข่าวสารทางด้านการผลิตสื่อการสอน เช่น คู่มือวิธีการผลิตสื่อ แนะนำ เครื่องมือ และการใช้ แนะนำแหล่งวิทยากรใหม่ ๆ แหล่งบริการสื่อ และความรู้ด้านสื่อต่าง ๆ

๑.๗ จัดให้ครูสอนประจำวิชาจะได้ช่วยลดภาระการผลิตสื่อของครูในปีต่อไป

๑.๘ ศูนย์สื่อของหน่วยงานที่ไม่สามารถผลิตสื่อ และอบรมบุคลากรจำนวนมากได้ ควร ผลิตสื่อต้นแบบส่งให้แก่โรงเรียน

๑.๙ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตในบางโอกาส

๒. การใช้สื่อการสอน

๒.๑ ควรใช้เวลาว่างในการเตรียมสื่อการสอน เช่น ในช่วงไม่ว่างหรือนอกเหนือจาก เวลาสอน โดยมีการวางแผนการสอนล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร ใช้สื่ออะไร

๒.๒ ใช้สื่อให้เหมาะกับจำนวนนักเรียน เช่น ภาพยนตร์เหมาะกับนักเรียนจำนวนมาก เกมเกี่ยวกับบัตรคำเหมาะกับนักเรียนกลุ่มน้อย

๒.๓ โรงเรียนควรจะเร่งการผลิต จัดหาสื่อให้เพียงพอต่อการใช้

๒.๔ จัดหาผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อประจำศูนย์สื่อการเรียน เพื่อที่จะ ทำหน้าที่แนะนำในการใช้สื่อ บริการสื่อ เก็บรักษาสื่อ และทำหน้าที่ต่าง ๆ ในศูนย์สื่อ

๒.๕ โรงเรียนหรือศูนย์สื่อ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูให้เกิดความมั่นใจ ในการใช้สื่อการสอน เผยแพร่ข่าวสาร และแหล่งบริการสื่อภายนอกโรงเรียน

๒.๖ ควรมีการอบรมหรือประชาสัมพันธ์ รมรงค์ ให้ครูมองเห็นความสำคัญของสื่อ และมีการใช้สื่อให้มากขึ้น

๒.๗ ศูนย์สื่อหรือห้องบริการสื่อควรอยู่ใกล้ห้องสอน เพื่อสะดวกต่อการเบิกใช้ และจัดให้มีการบริการที่รวดเร็ว

๒.๘ จัดรวบรวมทำบัญชีสื่อและที่อยู่ของสื่อ นั้น ๆ แจกจ่ายแก่ครูเพื่อให้ทราบแหล่งสื่อ

๒.๙ ควรมีเอกสารแนะนำการใช้สื่อ วิธีใช้ จุดประสงค์ และการประเมินผล ประจำสื่อแต่ละชนิด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ควรมีการศึกษาปัญหา เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู ในระดับกลุ่มโรงเรียน และในระดับโรงเรียนเพื่อที่จะให้กลุ่มเป้าหมายแคลง การแก้ปัญหาจะได้ตรงจุดยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กองวิจัยทางการศึกษา การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียนประถมศึกษา

ปีที่ ๓ ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา (ฉบับทดลอง พ.ศ. ๒๕๒๑ และที่เรียนตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๓) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
สุวรรณภูมิ ๒๕๒๓, ๒๑๘ หน้า

คณะอาจารย์ผู้สอนวิจัย ๕๒๑. เอกสารประกอบการสอนวิจัย ๕๒๑. วิธีวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
๒๕๒๗, ๒๑๒ หน้า **อัดสำเนา**

ดวงพร เปรมโยชิ การศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อทัศนวัสดุประกอบการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา

ตอนปลาย ในโรงเรียนเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา ๒๕๑๑ วิทยานิพนธ์

กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๓ **อัดสำเนา**

เต็มลัทธี สงค์ทอง การศึกษาสภาพของบริการสื่อทัศนศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

ตอนปลาย จังหวัดอุทัยธานี พ.ศ. ๒๕๑๖ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา

ประสานมิตร ๒๕๑๗, ๑๐๗ หน้า **อัดสำเนา**

ถาวร สายลับ การศึกษาสภาพเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อทัศนวัสดุของครูระดับมัธยมศึกษา

สายสามัญ จังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา ๒๕๑๖ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๑๗, ๕๗ หน้า **อัดสำเนา**

ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ การศึกษาสภาพเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ของครู

ผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา ๒๕๑๖

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๗, ๑๓๐ หน้า **อัดสำเนา**

บุญทัศน์ ทุนคำ การศึกษาสภาพเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ของครูผู้สอนใน

โรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๑๖

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๗, ๒๒๖ หน้า **อัดสำเนา**

เบื่อง กุมพ "การพัฒนาอาจารย์" มหาวิทยาลัยขอนแก่น ศรีนครินทร์โรธ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๕

เดือนธันวาคม ๒๕๑๘, ๑๒ หน้า

ประยัด จีระวงค์ การจัดบริการสื่อการสอน ภาคเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์โรธ ศึกษาลอก โรเนียว ๒๕๒๒, ๑๑๖ หน้า

มนตรี แยมกลกร การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในโรงเรียน มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์โรธ

สงขลา โรเนียว ๒๕๒๖, ๓๘๖ หน้า

รอ มอรั เจ. ฮันยาร์ค วัสดุประกอบการสอนราคาเยาว์ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู

กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๐๑, ๘๗ หน้า

ลวัน สายยศ, อังคณา สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช กรุงเทพมหานคร

๒๕๒๒, ๒๗๖ หน้า

วรวิทย์ วสันสรากร และคณะ โสตทัศนศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๑,

๑๒๒ หน้า

สนั่น ปัทมะดิน "โสตทัศนศึกษา" สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย จุลสาร โรงเรียนการช่าง

วุฒศึกษา (แผนกการพิมพ์) ธนบุรี ๒๕๐๐, ๑๐๖ หน้า

สำนักนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สำนักพิมพ์นายกรัฐมนตรี ๒๕๒๕,

๒๓๐ หน้า

สำเนา วราภรณ์ "โสตทัศนศึกษา" หลักการศึกษาวิชาชุดครูมัธยม สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย

๒๕๐๙, ๒๘๐ หน้า

Brown, James W., Lewis, Richard B., and Harclerod, Fred F., A-V. Instruction Materials and Methods. 2nd ed. New York, McGraw-Hill Book, 1964, 592 p.p.

Best, John W. Research in Education. Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs. New Jersey, 1970, 308 p.

Dale, Edgar, Audiovisual Materials in Teaching. 3rd. Edition, Holt Rinhart and Winston, Inc., New York, 1969, 719 p.

- De Kieffer, Robert E., Audiovisual Instruction. The Center for Applied Research in Education, Inc., New York, 1965. 117 p.
- Hass, Kenneth B., and Packer, Hary Q., Preparation and Use of Audio Visual Aids. Prentice-Hall of India (Private) Ltd., New Delhi, 1964. 381 p.
- Kinder, James S., Audio-Visual Materials and Techniquir. 2nd ed., American Book Company, New York, 1959. 592 p.
- Noel, W. Francis, Audio-Visual Administration. IOWA : WMC Brown, 1951.
- Sister Mary Rechards Quirk, An Analysis of the Use of Audio-Visual Materials in Catholic Elementary Schools, Dissertation Abstracts, XXVI, 311 23 : 2516, 1962.

ကမ္ဘာကျော်

ครูท

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ

สพ.กทม.

โทร ๒๕๕๕๙๓๙, ๒๕๕๘๓๙๑

ที่ ศธ ๑๔๐๗/๘๖๗

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สป.กทม. ทุกโรงเรียน

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ขอความร่วมมือให้ นายประสงค์ วัฒน นิสิตปริญญาโท วิชา เอก เทคโนโลยีทางการศึกษา สํารวจ เพื่อ เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การวิจัย เรื่องการศึกษา ปัญหาการผลิิตและการใช้สื่อการ รสอนของครูผู้สอนในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัด สป.กทม. โดยแจกแบบสอบถามแก่ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนนี้ สป.กทม. พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ความร่วมมือ เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

ตรวจสอบ เสนอ

จึงเรียนมา เพื่อทราบ และโปรดอำนวยความสะดวกด้วยตามสมควร

อำนาจไม่ออก

๓ มี.ค. ๖๕

แสนยา สามไชย

(นายแสนยา สามไชย)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการ การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

๑๐ มีนาคม ๒๕๒๔

เรื่อง ขออนุญาต เคารพเพื่อทำวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

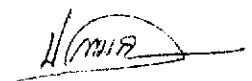
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน ชุด

ด้วยข้าพเจ้าได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร" เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษามหาบัณฑิต งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจปัญหา รวบรวมข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิต การใช้สื่อการสอนของครู และนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข ปัญหา ผลงานวิจัยจะได้นำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงงานด้านการผลิต การใช้สื่อการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ฉะนั้น ในการนี้จึงต้องศึกษาหาข้อมูลจากครูผู้สอนในโรงเรียนของสำนักงานการศึกษา นี้ เพื่อจะได้ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงของปัญหาตรงตามเป้าหมายที่สุด

ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดให้แบบสอบถามที่ส่งมา พร้อมหนังสือนี้ แก่ครูท่านละ ๑ ชุด เพื่อกรอกข้อมูล ข้าพเจ้าจะมาขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง หลังจาก ที่ทางโรงเรียนได้รับแบบสอบถามแล้ว ๔ วัน ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายประสงค์ พิมพ์)

นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔

เรียน คุณครู, อาจารย์ที่เคารพ

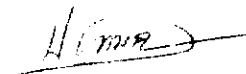
ด้วยข้าพเจ้าได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษามหาบัณฑิต และผลการวิจัยจะได้เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหา และ
ปรับปรุงการผลิต การใช้สื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ฉะนั้น ในการนี้จึงต้องศึกษาหาข้อมูลจากครู, อาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนของสำนักงาน
การศึกษาแห่งนี้ เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของปัญหาตรงตามเป้าหมายที่สุด

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับความเกียรติเป็นตัวแทนของครูเพื่อให้ข้อมูลต่อการวิจัย จึงใคร่
ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามที่ได้แนบมาพร้อมหนังสือนี้ตามสภาพความเป็นจริง ข้าพเจ้า
จะปกปิดคำตอบของท่านให้เป็นความลับที่สุด คำตอบจะไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานหรือ
ต่อตัวท่านแต่อย่างใด แต่กลับจะมีประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จึงถือโอกาสขอบพระคุณ
มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ประสงค์ คิมล)

นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอน รวมทั้ง
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิตการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา เพื่อนำไป
วิเคราะห์หาแนวทางการแก้ปัญหาให้ตรงตามเป้าหมาย

แบบสอบถามแยกออกเป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ รายละเอียดส่วนตัว

ตอนที่ ๒ ๑. ปัญหาการผลิตสื่อการสอน

๒. ปัญหาการใช้สื่อการสอน

ตอนที่ ๓ ๑. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิตสื่อการสอน

๒. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอน

ตอนที่ ๑

รายละเอียดส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดเติมคำลงในที่ว่าง....และการเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐

ตามสภาพเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี

☐ ๒๑ - ๓๐ ปี

☐ ๓๑ - ๔๐ ปี

☐ ๔๑ - ๕๐ ปี

☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับความรู้ ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท ☐ สูงกว่าปริญญาโท
๔. อายุราชการ ☐ ๑ - ๕ ปี
☐ ๖ - ๑๐ ปี
☐ ๑๑ - ๒๐ ปี
☐ ๒๑ - ๓๐ ปี
☐ ๓๑ ปีขึ้นไป

๕. ทำหน้าที่หรือดำรงตำแหน่งอะไร (เลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
☐ หัวหน้าหมวดวิชา (โปรดระบุ)
☐ ครูประจำชั้น (โปรดระบุ)
☐ ครูพิเศษ
☐ ทำหน้าที่อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๖. ทำการสอนหมวดวิชาอะไร (เลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ทักษะ
☐ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
☐ สร้างเสริมลักษณะนิสัย
☐ การงานพื้นฐานอาชีพ
☐ ทูกรวิชา
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๗. สอนสัปดาห์ละ ชั่วโมง

๘. ท่านเคยได้รับการศึกษาหรืออบรม เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนหรือไม่

- ☐ ไม่เคย
☐ เคย หน่วยงานที่ให้การศึกษาอบรม คือ (โปรดระบุ)

- ☐ และใน ๑ ปี เคยได้รับการศึกษาอบรมกี่ครั้ง
- ☐ ๑ ครั้ง
- ☐ ๒ ครั้ง ขึ้นไป
- ☐ ไม่เป็นประจำ หรือหลายปีต่อครั้ง

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องตามที่ท่านเห็นว่าเกิดปัญหากับท่าน มาก น้อย ตามสภาพที่เป็นจริงที่ท่านประสบอยู่ เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน

ช่อง มากที่สุด หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

ช่อง มาก หมายถึง มีปัญหา

ช่อง ปานกลาง หมายถึง มีปัญหปานกลาง

ช่อง น้อย หมายถึง มีปัญหาน้อย

ช่อง น้อยที่สุด หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

๑. ปัญหาในการผลิตสื่อการสอน

ข้อความ	มีปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. โรงเรียนขาดงบประมาณหรือน้อยไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุในการผลิตสื่อ					
๒. ขาดความรู้ในการผลิตสื่อ					
๓. ท่านมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ					
๔. ขาดความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน					
๕. มีความลำบากในการหาวัสดุในการผลิตสื่อ					
๖. อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการผลิตไม่เพียงพอ					
๗. ขาดสถานที่ที่เหมาะสมในการผลิตสื่อ					
๘. ขาดผู้แนะนำในการผลิตสื่อ					
๙. ขาดทักษะและประสบการณ์ในการผลิตสื่อ					
๑๐. ไม่มั่นใจเกี่ยวกับสื่อที่ผลิตขึ้นเอง					
๑๑. ขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา					
๑๒. ไม่ทราบแหล่งวัสดุท้องถิ่นที่ใช้ในการผลิตสื่อ					
๑๓. ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					

๒. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

ข้อความ	มีปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการ ใช้					
๒. ขาดผู้แนะนำการใช้					
๓. วัสดุที่ตรงจุดมุ่งหมายได้ยาก					
๔. ไม่มีเวลา เตรียมการ ใช้สื่อการสอน					
๕. ขาดความรู้ในการ ใช้สื่อการสอน					
๖. ขาดทักษะและประสบการณ์ในการ ใช้สื่อ					
๗. มีนักเรียนมากเกินไปไม่เหมาะกับการ ใช้สื่อ					
๘. กลัวว่าสื่อการสอนจะเสียหาย					
๙. ไม่ทราบแหล่งบริการ สื่อภายนอกโรงเรียน					
๑๐. เกิดความยุ่งยากในการ ใช้สื่อการสอน					
๑๑. สภาพของสถานที่ไม่เหมาะในการ ใช้สื่อ					
๑๒. ยุ่งยากในการ เคลื่อนย้ายเตรียมสื่อ					
๑๓. ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					

ตอนที่ ๓

แบบสอบถาม เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิต การใช้สื่อการสอน

คำแนะนำ โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องช่อง ☐ หน้าข้อที่ท่านแสดง

ความคิดเห็น

๑. ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิตสื่อการสอนอย่างไร

- ☐ ๑. ต้องการให้ผู้ช่วยผลิตสื่อ หรือฝ่ายผลิตสื่อการสอน
- ☐ ๒. ต้องการให้มีการฝึกอบรมการผลิตสื่อ
- ☐ ๓. ต้องการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการสอน
- ☐ ๔. ต้องการสถานที่ผลิตสื่อการสอนที่เหมาะสม
- ☐ ๕. ควรมีศูนย์บริการผลิตสื่อการสอนในโรงเรียน
- ☐ ๖. ควรมีศูนย์บริการผลิตสื่อการสอนในกลุ่มโรงเรียน
- ☐ ๗. ควรมีศูนย์บริการผลิตสื่อการสอนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือของ

จังหวัด

- ☐ ๘. ต้องการทราบแหล่งบริการผลิตสื่อการสอนอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง
- ☐ ๙. โรงเรียนควรจัดการผลิตสื่อการสอนให้เพียงพอ
- ☐ ๑๐. จัดหาผู้มีความรู้ความสามารถด้านสื่อการสอน คอยแนะนำการผลิต
- ☐ ๑๑. โรงเรียนควรมีเครื่องมือในการผลิตสื่อให้เพียงพอ
- ☐ ๑๒. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสื่อ
- ☐ ๑๓. โรงเรียนควรมีโครงการหาทุนเพื่อการผลิตสื่อการสอน
- ☐ ๑๔. ข้อเสนอแนะและความต้องการอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

๒. ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอนอย่างไร

- ☐ ๑. ต้องการให้ผู้ช่วยในการใช้สื่อการสอนตามความเหมาะสม
 - ☐ ๒. ต้องการให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน
 - ☐ ๓. ต้องการให้มีหน่วยบริการ และให้ความสะดวกในการใช้สื่อการสอน
 - ☐ ๔. ต้องการสถานที่ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม
 - ☐ ๕. โรงเรียนควรมีสื่อการสอนที่จำเป็น
 - ☐ ๖. ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถในด้านสื่อการสอน คอยให้คำแนะนำการใช้สื่อการสอนที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
 - ☐ ๗. ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมในการใช้สื่อการสอน
 - ☐ ๘. ควรจัดให้มีวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ ที่ให้ความรู้ด้านข่าวสาร การใช้สื่อ และแนะนำสื่อหรือเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ครูผู้เสมอ
 - ☐ ๙. ควรจะมีฝ่ายซ่อมบำรุงสื่อการสอน
 - ☐ ๑๐. อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-

การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

ประสงค์ พิมล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน ๒๕๒๔

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัญหา เกี่ยวกับการผลิต การใช้สื่อการสอน และ
หาข้อ เสนอแนะ เพื่อแก้ปัญหา การผลิต การใช้สื่อการสอน ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๑๔ คน โดยการสุ่มอย่างง่ายจากครู
ทั้งหมด ๒๑๔๖ คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับ
ปานกลาง ซึ่งมีดังนี้คือ

๑. ปัญหาการผลิตสื่อการสอน ครูมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ
โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อ หรือถ้ามีงบประมาณก็ไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุ
สำหรับครู ขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และขาดผู้แนะนำในการผลิตสื่อ

๒. ปัญหาการใช้สื่อการสอน ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการใช้สื่อการสอน ในชั้นเรียน
มีนักเรียนมาก เกินไปไม่เหมาะในการใช้สื่อ โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้ และ
หาสื่อที่ตรงจุดมุ่งหมายได้ยาก

๓. ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะในการผลิตสื่อการสอน ครูมีความต้องการให้ผู้ช่วยผลิตสื่อ
โรงเรียนควรมีศูนย์บริการผลิตสื่อ มีเครื่องมือในการผลิตให้เพียงพอ ควรจัดให้มีการอบรมการผลิตสื่อ
และผลิตสื่อการสอนให้ เพียงพอแก่ความต้องการ ของครูในโรงเรียน

๔. ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะในการ ใช้สื่อการสอน ครูมีความ เห็นว่าโรงเรียนควรมี
ฝ่ายซ่อมบำรุงสื่อการสอนโดยเฉพาะ ควรจัดให้มีวารสารหรือสิ่งพิมพ์ ให้ความรู้ด้านข่าวสารการใช้สื่อ
และจัดให้มีการแนะนำสื่อ

A STUDY OF PROBLEMS OF MEDIA PRODUCTION AND UTILIZATION OF THE TEACHERS
IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BANGKOK PRIMARY EDUCATION

ABSTRACT

BY

PRASONK PIMOL

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
September 1986

The purposes of this study were to investigate the problems of the media production and utilization and to find out the suggestions for the problem solutions of the media production and utilization of the teachers in the primary schools under the Office of Bangkok Primary Education. The samples were 218 teachers randomly selected from 2186 teachers.

The results of the study showed that the moderate problems of the media production and utilization were as follows:

1. The problems of the media production were: teaching loads were so high as no time spared for media production, there were no adequate school budget for media production or media purchasing, the teachers were lack of knowledge, skills, experiences and helps in producing media.

2. The problems of the media utilization were: there was no sufficient time for preparing the use of media, the class size was too large to use media properly, there were not sufficient media, suitable media for instructional objectives were scarce.

3. Opinions and suggestions regarding the media production were: assistants provided for media production, well equipped media center established for provision of training on media production and adequate media production done by the center.

4. Opinions and suggestions regarding media utilization were: media maintenance and repair unit should be established, provision of professional journals or printed materials for informations in media utilization or introduction of new media.